

T. C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

**İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışları İle Yaşam
Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki**

Cem MORAN
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Adil ÇORUK

Çanakkale
Şubat, 2018

Taahhütname

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışları İle Yaşam Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

05/02/2018

Cem MORAN

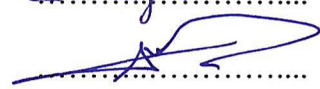
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Cem MORAN tarafından hazırlanan çalışma, 05/02/2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No:10184214

Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza	
Yrd. Doç. Dr.	Adil ÇORUK		Danışman
Doç. Dr.	Ebru OĞUZ		Üye
Yrd. Doç. Dr.	Mustafa Aydın BAŞAR		Üye

Tarih: .../.../2018

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü

Önsöz

Eğitim öğretim sürecinde en önemli rol oynayan kişiler öğretmenlerdir. Öğretmenler okullarda eğitim öğretim sürecinde birçok sorunla karşılaşmaktadır. Bu sorunlara rağmen öğretmenlerin görevlerini yerine getirmesi gerekmektedir. Araştırmada farklı sektörlerde kullanılan duygusal emek kavramı eğitim sektörüne uygulayarak öğretmenlerin duygusal emek davranışları belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonuçlarının öğretmenlerin bu bağlamdaki sorunlarının çözümüne yardımcı olması beklenmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin duygusal emek ve yaşam doyumu incelenmiştir. İlk olarak öğretmenlerin duygusal emek davranış düzeyleri belirlenmiş, duygusal emek davranışlarını etkileyen faktörler incelenmiştir. Daha sonra öğretmenlerin yaşam doyumu düzeyleri belirlenmiş, yaşam doyumunu etkileyen faktörler incelenmiştir. Son olarak da duygusal emek ile yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu araştırma için desteğini esirgemeyen, her zaman sorularıma içtenlikle cevap veren, rehberliği ile araştırmamı geliştirmeyi sağlayan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Adil ÇORUK'a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisansımın her aşamasında bana destek olan değerli eşim Gizem MORAN'a, tez aşamasında dünyaya gelen kızım Nilay Beren MORAN'a, her zaman desteğini hissettiğim annem Elif MORAN ve babam Ali Fuat MORAN'a, sonsuz teşekkür ederim.

Çanakkale, 2018

Cem MORAN

Özet

İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışları İle Yaşam Doymu Düzeyleri Arasındaki İlişki

Bu araştırmanın amacı ilköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doymu düzeyleri arasındaki ilişkiyi demografik verilere (cinsiyet, kıdem, branş, medeni hal, yaş, eğitim durumu, çalışılan okul türü ve algılanan gelir düzeyi) göre incelemek ve duygusal emek ile yaşam doymu arasındaki ilişkiyi saptamaktır.

Araştırma 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında Çanakkale ili ve ilçeleri içerisinde yer alan ilkokullar ve ortaokullarda görev yapan okul öncesi, sınıf ve branş öğretmenleri ile yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak Diefendorff vd. (2005) tarafından geliştirilen, Basım ve Beğenirbaş (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmış duygusal emek ölçeği ve Deiner vd. (1985) tarafından geliştirilen, Durak ve arkadaşları (2010) tarafından Türkçeye uyarlanmış yaşam doymu ölçeği kullanılmıştır. Veriler IBM SPSS 21 paket programıyla analiz edilmiştir.

Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin duygusal emek davranışları ve yaşam doymuları orta düzeyde bulunmuştur. Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla yüzeysel rol yaptığı saptanmıştır. 21 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerin 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerden daha çok duygusal emek davranışı gösterdikleri saptanmıştır. İlkokul kurumlarında çalışan öğretmenlerin ortaokulda çalışan öğretmenlerden daha çok doğal duygu davranışı gösterdikleri saptanmıştır. 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin diğer kıdem grubundaki öğretmenlere göre daha az yaşam doymu algısına sahip oldukları saptanmıştır. Algılanan gelir düzeyi orta olan öğretmenlerin algılanan gelir düzeyi düşük olan öğretmenlerden daha çok yaşam doymu algısına sahip oldukları

saptanmıştır. Algılanan gelir düzeyi yüksek olan öğretmenlerin algılanan gelir düzeyi düşük olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır. Öğretmenlerin doğal duygularla yaşam doyumu arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal emek, Yaşam doyumu, İlköğretim, Öğretmen

Abstract

The Relationship Between Emotional Labor Behavior and Perception of Life Satisfaction in Primary Education Teachers

The aim of this study is to determine the relationship between emotional labor and life satisfaction meaningfully according to demographic data (gender, seniority, branch, marital status, age, educational status, school type and perceived income level) between emotional labor behavior and life satisfaction levels of teachers in Primary and Secondary education institutions.

The Research has been done with preschool, class and branch teachers working in Primary and Secondary schools in the province of Çanakkale in 2015 – 2016 educational year. Emotional labor scale which was developed by Diefendorff et al. (2005) and adapted into Turkish by Basım and Beğenirbaş (2012); life satisfaction scale which was developed by Deiner et al. (1985) and adapted into Turkish by Durak et al. (2010) have been used. The data were analyzed by using the IBM SPSS 21 packet program.

According to the results of the research, teachers' emotional retirement and life satisfaction have been found moderate. It was found that male teachers played a more surface role than female teachers. It has been found that teachers who have 21 years or more of seniority show more emotional labor behaviors than teachers who have 16-20 years of seniority. It has been found that teachers working in primary school institutions show more natural emotional behavior than teachers working in secondary school. It has been found that teachers with 16-20 years of seniority have a lower perception of life satisfaction than teachers in the other seniority group. It has been found that the teachers with the middle income perceived have more life satisfaction perceptions than the teachers with low perceived

income level. It has been determined that teachers with higher income perception have more life satisfaction perception than teachers with lower perceived income level. There is a correlation between teachers' natural feelings and life satisfaction.

Key words: Emotional labor, Life satisfaction, Primary and Secondary Education, Teacher

İçindekiler

Onay.....	ii
Önsöz	iii
Özet	iv
Abstract	vi
İçindekiler	viii
Tablolar ve Şekiller Listesi	xii
Bölüm I: Giriş.....	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	2
Alt Problem.....	3
Araştırmanın Önemi.....	4
Varsayımlar.....	5
Sınırlılıklar.....	5
Tanımlar.....	5
Alanyazın.....	6
Duygusal Emek.....	6
Duygusal emek kavramı.....	6
Duygusal Emek Yaklaşımları.....	7
Hochschild yaklaşımı.....	7
Ashforth ve Humphrey yaklaşımı.....	8
Morris ve Feldman yaklaşımı.....	9
Grandey yaklaşımı.....	11
Duygusal Emek Kavramının Alt Boyutları.....	14
Yüzeysel davranış.....	14

Derinlemesine davranış.....	14
Samimi davranış.....	15
Duygusal Emeği Etkileyen Faktörler.....	15
Cinsiyet.....	16
Yaş.....	17
Medeni hal	18
Eğitim düzeyi	19
Deneyim.....	19
Yaşam Doyumu.....	20
Mutluluk ve öznel esneklik kavramları.....	21
Mutluluk kavramı.....	21
Öznel esneklik (iyi olma) kavramı.....	22
Yaşam Doyumu Modelleri.....	23
Ereksel (telik) kuramlar.....	23
Tavandan-tabana ve tabandan- tavana kuramları.....	23
Yargı kuramı.....	24
Haz ve acı kuramı.....	25
Bağ kuramı.....	25
Yaşam Doyumuna Etki Eden Faktörler.....	26
Cinsiyet.....	26
Yaş.....	27
Branş.....	28
Medeni hali.....	28
Kıdem.....	29
İlgili Araştırmalar.....	30

Duygusal Emek İle İlgili Yapılan Araştırmaların İncelenmesi.....	30
Yaşam Doyumu İle İlgili Yapılan Araştırmaların İncelenmesi.....	33
Bölüm II: Yöntem.....	37
Araştırmanın Modeli.....	37
Evren ve Örneklem.....	37
Veri Toplama Araçları.....	39
Verilerin Toplanması.....	40
Verilerin Analizi.....	41
Bölüm III: Bulgular.....	43
Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum.....	43
İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	43
İlköğretim Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Duygusal Emegine Ait Bulgular.....	44
İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşa Göre Duygusal Emegine Ait Bulgular.....	45
İlköğretim Öğretmenlerinin Branşa Göre Duygusal Emegine Ait Bulgular.....	46
İlköğretim Öğretmenlerinin Medeni Hale Göre Duygusal Emegine Ait Bulgular.....	48
İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdemine Göre Duygusal Emegine Ait Bulgular.....	49
İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna Göre Duygusal Emegine Ait Bulgular..	51
İlköğretim Öğretmenlerinin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Duygusal Emegine Ait Bulgular.....	53
İlköğretim Öğretmenlerinin Çalışan Eğitim Kademesine Göre Duygusal Emegine Ait Bulgular.....	54
Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	55
İlköğretim Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Yaşam Doyumuna Ait Bulgular.....	56
İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşa Göre Yaşam Doyumuna Ait Bulgular.....	56
İlköğretim Öğretmenlerinin Branşa Göre Yaşam Doyumuna Ait Bulgular.....	57

İlköğretim Öğretmenlerinin Medeni Haline Göre Yaşam Doyumuna Ait Bulgular.....	58
İlköğretim Öğretmenlerinin Kıdeme Göre Yaşam Doyumuna Ait Bulgular.....	59
İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna Göre Yaşam Doyumuna Ait Bulgular...	60
İlköğretim Öğretmenlerinin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Yaşam Doyumuna Ait Bulgular.....	61
İlköğretim Öğretmenlerinin Çalışılan Eğitim Kademesine Göre Yaşam Doyumuna Ait Bulgular.....	62
Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum.....	63
Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	66
Tartışma.....	66
Duygusal emek ile ilgili tartışma.....	66
Yaşam doyumu ile ilgili tartışma.....	70
Duygusal emek ve yaşam doyumunun korelasyonu ile ilgili tartışma.....	74
Sonuç.....	75
Öneriler.....	77
Kaynakça.....	79
Ekler.....	89
Özgeçmiş.....	99

Tablolar ve Şekiller Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Duygusal Emek Yaklaşımları.....	13
2	Örneklemin Demografik Özellikleri.....	38
3	Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışlarına İlişkin Görüşlerinin Boyutlarına Göre Dağılımı.....	43
4	Öğretmenlerin Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı..	44
5	Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin t Testi Sonuçları.....	44
6	Öğretmenlerin Yaşa Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	45
7	Öğretmenlerin Yaşa Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin (ANOVA) Tablosu.....	46
8	Öğretmenlerin Branşa Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	47
9	Öğretmenlerin Branşa Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin (ANOVA) Tablosu.....	48
10	Öğretmenlerin Medeni Hale Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin t Testi Sonuçları.....	49
11	Öğretmenlerin Kıdemine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	50
12	Öğretmenlerin Kıdeme Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin (ANOVA) Tablosu.....	50
13	Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	51

14	Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin (ANOVA) Tablosu	52
15	Öğretmenlerin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	53
16	Öğretmenlerin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin (ANOVA) Tablosu.....	54
17	Öğretmenlerin Çalışan Eğitim Kademesine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin t Testi Sonuçları.....	55
18	Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin t Testi Sonuçları.....	56
19	Öğretmenlerin Yaşa Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	56
20	Öğretmenlerin Yaşa Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin (ANOVA) Tablosu.....	57
21	Öğretmenlerin Branşa Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	57
22	Öğretmenlerin Branşa Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin (ANOVA)Tablosu.....	58
23	Öğretmenlerin Medeni Haline Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin t Testi Sonuçları.....	58
24	Öğretmenlerin Kıdeme Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	59
25	Öğretmenlerin Kıdeme Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin (ANOVA) Tablosu.....	59
26	Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	60

27	Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin (ANOVA) Tablosu.....	61
28	Öğretmenlerin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	61
29	Öğretmenlerin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin (ANOVA) Tablosu.....	62
30	Öğretmenlerin Çalışılan Eğitim Kademesine Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin t Testi Sonuçları.....	63
31	İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışları İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki Korelasyon.....	63
32	İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Yüzeysel Rol Yapma İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki Korelasyon.....	64
33	İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Derinden Rol Yapma İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki Korelasyon.....	64
34	İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Doğal Davranışları İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki Korelasyon.....	65

Şekil Numarası

1	Duygusal Emekğin Dört Boyutu Arasındaki İlişki.....	10
2	Grandey'in Duygusal Emek Modeli.....	12
3	Öznel İyi Olma.....	22

Bölüm I

Giriş

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ile çeşitli kavramların tanımları üzerinde durulmuştur.

Problem Durumu

Bireylerin günlük hayatta ihtiyaçları bulunmaktadır. Bireyler bu ihtiyaçlarını karşılamak için kurumlardan ve kuruluşlardan destek almaktadır. Hizmet sektörü bireylerin günlük hayattaki ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Hizmet sektörü, hizmet alan bireylerin memnun kalmasını isterler. Hizmet veren kuruluşlar daha fazla iş yapabilmek için işgörenlerden bazı davranışları sergilemelerini beklemektedir. Çalışanlar işlerini iyi yapmalarının yanında bazı davranışları da sergilemek zorunda kalmaktadırlar. Bir mağaza çalışanı ürününü satabilmek için ürünün özelliklerini bilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra müşterileri davranışlarıyla da etkilemek zorunda kalabilirler. Hizmet sektörünün gelişmesiyle birlikte duygusal emek kavramı birçok sektörde kullanılan bir kavram olmuştur. Duygusal emek bireyin işinde çalışırken, kendi davranışını gizleyip işinin gerektirdiği şekilde davranmasıdır. Hizmet sektöründe çalışan bireylerden genelde güler yüzlü ve anlayışlı olması beklenmektedir.

Bireyler istedikleri çalışma ortamlarında çalıştıklarında daha mutlu olmaktadır. İsteddiği koşullarda çalışan bireyler yaşamda daha mutlu olurken, istemediği koşullarda çalışan bireyler mutlu olmayabilirler. Bu kavram yaşam doyumu olarak da açıklanabilir. Yaşam doyumu yaşayan bireyler hayatlarında daha mutlu olmaktadır. Yaşam doyumu bireyin hayatından memnun olmasıdır. Yaşam doyumu yüksek olan bireylerin iş performanslarının da daha yüksek olması beklenmektedir. Hizmet sektörünün en önemli bölümlerinden biri de eğitim sektörüdür. Eğitim sektörü, toplumun eğitim ihtiyacını karşılamaktadır. Okullar veliler,

öğrenciler ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Okulun en önemli öğelerinden biri öğretmenlerdir.

Öğretmenler eğitim-öğretim için gerekli bilgi ve donanıma sahiptir. Bunları derslerinde rahatlıkla kullanırlar. Öğretmenler okulda kendilerine verilen diğer işleri eksiksiz yerine getirmeye çalışırlar. Ama bazen öğretmenler yapamayacakları durumlarda bile kendilerini bu işleri yerine getirmek zorunda hissederler. Okul içi eğitim faaliyetlerinde iç dünyalarında kötü olsalar bile öğrencilerine, velilerine ve çevrelerine iyi görünmek durumundadır. Öğretmenlerin rol model olarak görüldüğü toplumumuzda bu zorunlu görünmektedir. Öğretmenlerin istemediği şartlarda çalışması, öğretmenlerin performansını olumsuz yönde etkileyebilir. Öğretmenlerin sorunlar yaşaması öğrencilerin aldığı eğitime de olumsuz etki etmektedir. Mutsuz bir öğretmen mutsuz nesiller yetiştirir. Öğretmenlerin bu durumdan memnun olup olmadığı bilinmemektedir. Diğer bir deyişle bu durumlarda yaşam doyumu yaşayıp yaşamadıkları bilinmemektedir.

Duygusal emek ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında bu kavramın farklı değişkenlerle incelendiği görülmüştür. Genellikle duygusal emek ile iş doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Yaşam doyumunun iş üzerinde etkisi olmasına rağmen alan yazında sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu düzeyi ve birbirine etkisini araştıran yurtiçi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu araştırmada bu eksiklikten yola çıkılarak duygusal emek ile yaşam doyumu ilişkisi ele alınmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Çanakkale ili ile ilçelerinde bulunan İlköğretim Kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Alt Problemler

1. İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışları ve yaşam doyumu algı düzeyleri nedir?
2. İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışlarına ilişkin görüşleri arasında;
  - a) cinsiyet
  - b) yaş
  - c) branş
  - d) medeni hal
  - e) kıdem
  - f) eğitim durumu
  - g) algılanan gelir düzeyi
  - h) çalışılan eğitim kademesi değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin yaşam doyumu algılarına ilişkin görüşleri arasında
  - a) cinsiyet
  - b) yaş
  - c) branş
  - d) medeni hal
  - e) kıdem
  - f) eğitim durumu
  - g) algılanan gelir düzeyi
  - h) çalışılan eğitim kademesi değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu algıları arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Öğretmenler toplumumuzda saygın bir yere sahiptir. Öğretmenlerden toplum yaşamında hep örnek olmaları beklenmektedir. Öğretmenlerin rol model olarak görülmesi sadece günümüzde değil Cumhuriyet'in kuruluşundan beri süregelen bir durumdur. Öğretmenlerden giyimleriyle, davranışlarıyla ve konuşmalarıyla örnek olmaları beklenmektedir. Bu durum öğretmenleri kısıtlamakta, öğretmenlerin yapmak istedikleri davranışların önüne engel olmaktadır. Veliler de öğretmenlerden örnek olmalarını öğretmenlerin öğrencilerine yol göstermelerini beklemektedir. Aynı zamanda okul yönetimi de öğretmenlerden her zaman derse hazır olmasını, gerçek hayatta ne yaşarsa yaşasın derslere bunu aktarmamasını beklemektedir. Öğretmenlerden her şey normalmiş gibi davranması beklenmektedir. Öğretmenler de ne kadar zor durumda olursa olsun bunu öğrencilerine, velilere ve okul yönetimine yansıtmamaya çalışmaktadır. Bu tarz durumların öğretmenler üzerinde baskı oluşturduğu ve psikolojik olarak öğretmenleri yıpratıldığı düşünülmektedir. Bu gibi durumlarla karşılaşan öğretmenlerin işlerinde daha verimli olabilmeleri için öğretmenlerin yaşamdan doyum sağlayıp sağlamadığı önemlidir. Bu noktadan hareketle duygusal emek ile yaşam doyumu düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere araştırma yapılması planlanmıştır.

Alan yazın taramasında öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu düzeyi arasındaki ilişki bu araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Öğretmenlere yüklenen sorumlulukların ve eğitim dışındaki işlerin, öğretmenin yaşam doyumuna etkilerini görebilmek için önemlidir. Araştırmanın sonuçları öğretmenlere daha iyi çalışma ortamları oluşturmasına yardımcı olabilir. Bu çalışma eğitim sistemini düzenleyenler için bir kaynak olacaktır. Öğretmenler için uygun ortamları yaratmalarına ve bu ortamlardan öğretmenlerin yaşam doyumuna almalarına yardımcı olacaktır.

Eğitimin daha kaliteli hale getirilmesi için, bu araştırmanın eğitim sektörüne önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Varsayımlar

Katılımcılar sorulara içtenlikle cevap vermişlerdir.

Evren ve örneklem iyi bir şekilde seçilmiştir.

Sınırlılıklar

1. Tez çalışması 2015-2016 eğitim öğretim yılında Çanakkale il merkezi, Çan ve Ezine ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İlkokullar ve Ortaokullardaki öğretmenlerin görüşleriyle sınırlıdır.

2. Ankete katılımında gönüllülük esas alınmıştır.

3. Araştırmada kullanılan ölçme araçları “Duygusal Emek Ölçeği” ve “Yaşam Doyumu Ölçeği” ile sınırlıdır.

Tanımlar

Duygusal emek: Öğretmenlerin okullarda görevini yaparken kendisinin hissettiği, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği ve okulların istediği duyguları da dikkate almak, bu duyguları yönetmek ve bu duyguların gerçekleşmesi için çabalamak duygusal emek olarak açıklanabilir (Özgün, 2015).

İlköğretim: Çanakkale İl Merkezi ile Ezine ve Çan ilçelerinde bulunan İlkokul, ortaokul ve imam hatip ortaokulları.

Öğretmenlik Mesleği: Öğretmenlik yaptığı branşın gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip olan, mesleki eğitimini almış uzmanlık gerektiren meslek şeklinde tanımlanabilir (Erden, 1998).

Yaşam doyumu: Öğretmenlerin kendilerine verilen yaşam koşulları ve yaşantılarından elde ettiği tecrübelerinin etkileşiminin sonuçlarına göre değişen gayeleri ve elde ettikleri arasındaki algıladığı farktır (Dündar, 1993).

Yüzeysel Davranış: Öğretmenlerin kendi duygularını gizlemesi, istenilen duyguları dış görünüşlerini farklılaştırarak (mesela yüz hareketleri, sesinin tonu ya da vücut dili aracılığıyla) karşı tarafa ifade etmeye çalışmasıdır (Onay, 2011).

Derinlemesine Davranış: Öğretmenlerin okulda istenilen duyguları gösterebilmek için fiziki görünümelerini sabit tutup içinden gelen duyguları yaratıcıklarını kullanarak veya önceden yaşadıkları olayları ve güzel hatıraları hatırlayarak bulunduğu duruma uyumlu olan tepkiyi verebilmektir (Onay, 2011).

Samimi Davranış: Öğretmenlerin işleri gereği yapmak zorunda kaldığı duygularla, gerçekte göstermek zorunda oldukları duyguların benzerlik göstermesidir (Ashforth ve Humphrey, 1993).

Alanyazın

Bu başlık altında duygusal emek ve yaşam doyumu ile ilgili alanyazın yer almaktadır.

Duygusal Emek

Duygusal emek başlığı altında duygusal emek kavramı, duygusal emekle ilgili ortaya çıkan yaklaşımlar, duygusal emeğin alt boyutları ve duygusal emeği etkileyen faktörler yer almaktadır.

Duygusal emek kavramı. Duygusal emek kavramına geçmeden önce duygu ve emek kavramlarını açıklamak daha iyi olacaktır. Duygu kavramı TDK sözlüğünde “Belirli nesne, olay veya bireylerin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim” olarak açıklanmaktadır. Emek kavramı ise TDK sözlüğünde “Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü” olarak tanımlanmaktadır.

Duygusal emek, çalışma hayatında çalışanların çalışma ortamlarındaki duyguların kontrol altında tutulmasını kapsayan, duyguların kontrol edilmesi olarak tanımlanan bir terimdir (Pala ve Tepeci, 2009).

İşgörenlerin diğer tarafa hizmet ederken kendisinin hissettiği, yaptığı işin gerektirdiği ve bir üyesi oldukları örgütlerin de istediği duyguları dikkate almak, bu duyguları yönetmek ve bu duyguların gerçekleşmesi için çabalamak da duygusal emek olarak açıklanabilir (Özgün, 2015). Duygusal emeği, başkalarını anlamak için çaba sarf etme, başkaları ile duygudaşlık kurma, bu hisleri şahsi hisleri gibi hissetme olarak da tanımlanabilir (Beğenirbaş ve Meydan, 2012).

Tanımlara bakıldığında duygusal emek, çalışanların iş ortamında uygun davranmak için gösterdikleri çaba olarak tanımlanabilir.

Duygusal emek davranışı nasıl sergilenmesi gerektiğini duygu kuralları ve gösteri kuralları belirlemektedir. Duygu kuralları gerçekte bir durum karşısında bireyin göstereceği davranışı belirleyen kurallardır. Gösteri kuralları, bir durum karşısında bireylerin nasıl davranması gerektiğini belirleyen kurallardır. Duygusal emek sürecinde daha çok gösteri kurallarına göre davranışlar düzenlenmektedir (Seçer, 2005).

Günümüzde özellikle hizmet sektöründe, kalite algısının çoğalan önemi ile birlikte, duygusal emek kullanımı yönünde ilgi de artmakta ve duygusal emek kullanımı, hizmet kalitesini kazanmanın temel koşullarından biri olarak görülmektedir (Seçer ve Tınar, 2004).

Duygusal Emek Yaklaşımları

Literatüre ilk yaklaşım Hochschild (1983) tarafından ortaya atılmıştır. Sonra, Ashforth ve Humphrey yaklaşımı, Morris ve Feldman yaklaşımı ve Grandey yaklaşımı ortaya atılmıştır. Bu bölümde duygusal emek yaklaşımları açıklanmaya çalışılmıştır.

Hochschild yaklaşımı. Duygusal emek kavramını ilk defa A. R. Hochschild 1983 yılında, “The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling” adlı kitabında ortaya atmıştır. Hochschild duygusal emeği “tüm insanlar tarafından mimikleri ve vücut diliyle gözlemlenebilen davranışlar” olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma ek olarak duygusal emeği bir

ücret için satılabilen bu yüzden de takas değeri olan bir kavram olarak tanımlamıştır (Hochschild, 2003).

Hizmet sektöründeki çalışanlar, yaptıkları hizmet için ücret alırlar. Hizmet alan kişilere gerekli tavırları sergilerler, gerekli olmayan tavırları saklarlar. Yapılan hizmet neyi zorunlu kılıyorsa ona uygun olarak davranırlar. Bu hizmeti yerine getirmek için bir oyuncu gibi rol yaparlar (Hochschild, 2003).

İşe uygun olan veya işe uygun olmayan davranışlar ise örgüt tarafından belirlenir. Bu davranışlar “duygusal davranış kuralları” olarak adlandırılır. İşgörenler bu kurallara uyum sağlarken duygularını kontrol altında tuttuğundan söz edilebilir (Özgün, 2015).

Hochschild’e göre bireyler duygusal emek sergilerken iki durum oluşur. Bunlar derinlemesine ve yüzeysel davranıştır. Herkes biraz rol yapar. Bireyler iki şekilde hareket edebilir. İlk olarak dışarıya karşı nasıl görüldüğünü değiştirmeye çalışır. Bu yüzeysel davranıştır. Erving Goffman (1959) tarafından gözlemlenen insanların, beden dilinde alaycı bir tavır takınma, omuzlarını silkme, kontrollü nefes davranışdır. Bu yüzeysel davranıştır. Diğer yol, derin davranıştır. Buradaki kişinin hissettiklerinin doğal bir sonucunun görüntüsüdür, kişi mutlu yada üzüntülü görünmesinden ziyade, kendiliğinden gelen gerçek bir duyguyu gösterir (Hochschild, 2003).

Duygusal emek ihtiyacı duyulan işlerin üç özelliği olduğunu belirtmiştir. İlk olarak bu işler yüz yüze görüşme veya konuşarak toplumla teması gerektirmektedir. İkincisi başka bir kişiyi etkilemesi gerektirmektedir. Üçüncüsü işverenlerin eğitim ve denetim yoluyla, çalışanların duygusal faaliyetleri üzerinde kontrol etmeye çalışmasıdır (Hochschild, 2003).

Ashforth ve Humphrey yaklaşımı. Duygusal emek kavramını davranış kurallarına yakıştır hislerin gösterilmesi şeklinde açıklamışlardır. Davranıştan ziyade, (a) davranışların altında yattığı düşünülen duygulara odaklanma tercih edilmiştir, duygular insanlar tarafından görülmektedir. Çalışanlar görevi gereği rol yaparlar ve hizmet alan kişileri etkiler ve (b)

sergilenen davranışlar rol yapmayı gerektirmeden kişinin normalde göstereceği davranışa da uygun olabilir. Bu tanım hem davranışı vurgulayan hem de duygu ifadesini duygu deneyiminden ayıran bir tanımdır (Ashforth ve Humphrey, 1993).

Yapılan tanım Hochschild'in (2003) duygusal emek tanımından farklıdır. Yapılan tanımdaki farklılık duygusal emeği "duygu yönetimi, herkes tarafından görünebilir yüz ve vücut görüntüsü yaratır" şeklinde tanımlamasıdır (Kaya, 2014).

Ashforth ve Humphrey'in odaklandığı nokta, altında yatan sebebe bakmadan, çalışanın göstermesi gereken davranışı aktif bir biçimde sezdirilip hizmet alan kişiyi istenilen şekilde etkilemesidir. Ayrıca, duygu yönetimi olmadan davranış kurallarına uyulabileceğini söylemişlerdir (Ashforth ve Humphrey, 1993'den aktaran Kaya, 2014).

Duygusal emeğin işlevsel taraflarına örnek olarak Ashforth ve Humphrey, duygusal davranış kurallarına uygun davranan bireylerin işgücünde artış sağladığı ve öz yeterlilik duygularını arttırdığını anlatmaktadır. Bu aşamada Hochschild'in anlattığı şekilde, bireyin gösterdiği ve hissettiği hislerin arasındaki uyum sorununun ortaya çıkardığı duygusal tezat üstünde durmaktadır. Bireylerin karşılaştığı bu çelişmenin bir zaman sonra kendi davranışlarını yapay olarak görmelerine ve kendilerini ikiyüzlü olarak görmelerine sebep olacağını; bunun da özsaygı yitimi, depresyon ve yabancılaşma gibi sonuçlara neden olacağını anlatmaktadır (Köksal, 2009).

Morris ve Feldman yaklaşımı. Morris ve Feldman (1996) bireyler arasındaki ilişkiler sırasında istenen duyguyu ifade etmek için gerekli olan kontrol, çaba ve planlamayı duygusal emek olarak tanımlar. Bu tanımın altında yatan 4 varsayım vardır. Birinci varsayım duygunun etkileşimli bir modelini vurgulamaktadır. Modelde duyguların hissedilmesinde ve gösterilmesinde sosyal faktörlerin etkili olduğu savunulur. İkinci varsayım etkileşim modelini tekrar belirtir. İşgörenlerin hissettiği duygularla işverenlerin göstermesini beklediği duygular aynı olsa da, gerekli duygunun gösterimi için işgörenin tekrar çabalaması gerekmektedir.

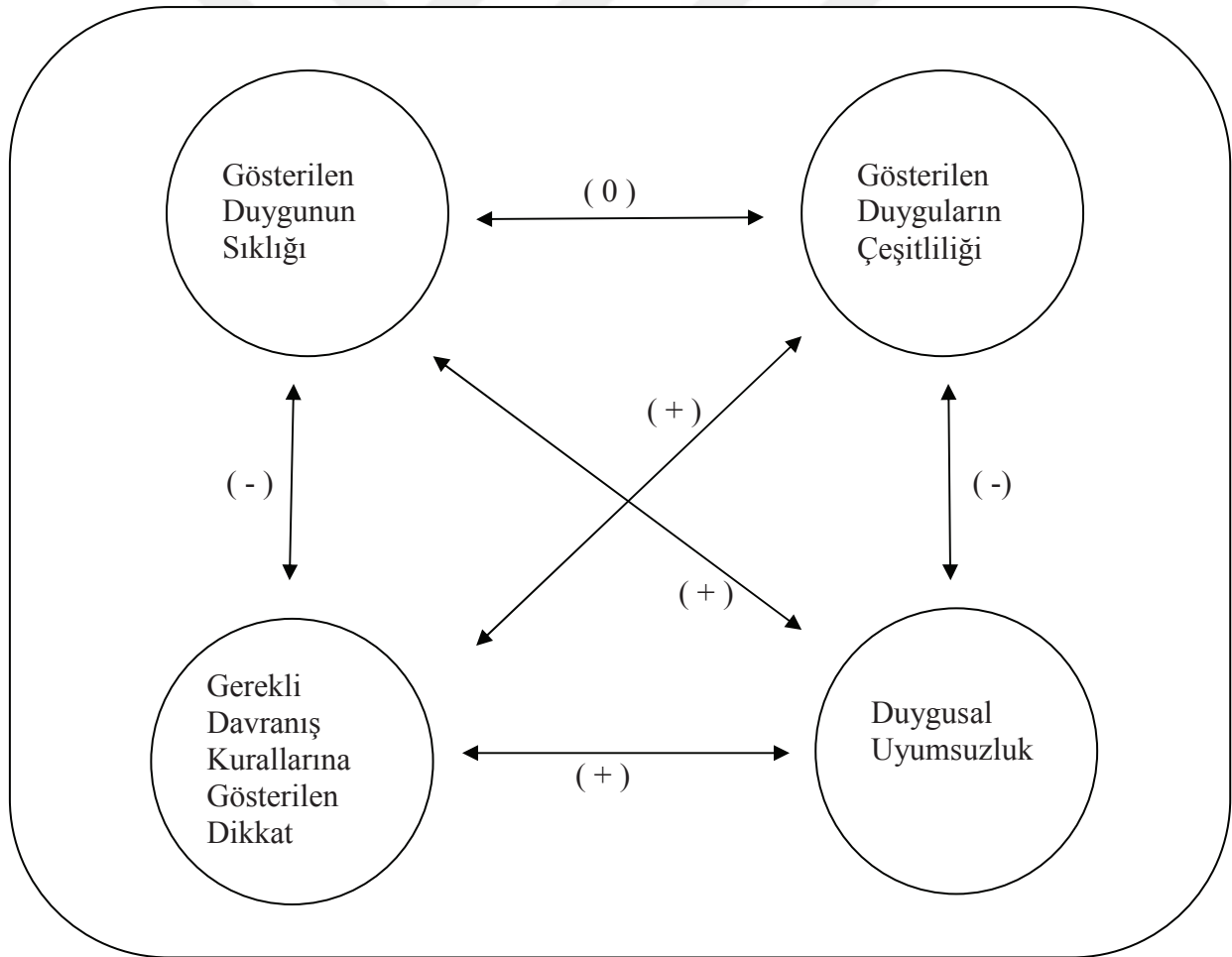

Üçüncü varsayım Hochschild'in (1983) belirttiği gibi duygunun ticaret içinde bir alet olarak kullanılmasıdır. Dördüncü varsayım, bu tanımda duyguların nasıl ve ne zaman gösterilmesi gerektiğini bildiren kuralların var olduğudur (Morris ve Feldman, 1996'dan aktaran Kaya, 2014).

Morris ve Feldman (1996) duygusal emeği dört ana başlıkta incelemiştir. Bunlar:

- Gösterilen duygunun sıklığı
- Gerekli davranma kurallarına verdiği önem
- Gösterilen hislerin farklılığı
- Duygular arası uyum olmaması olarak belirtilmiştir.

Şekil 1: Duygusal Emeğin Dört Boyutunun Arasındaki İlişki

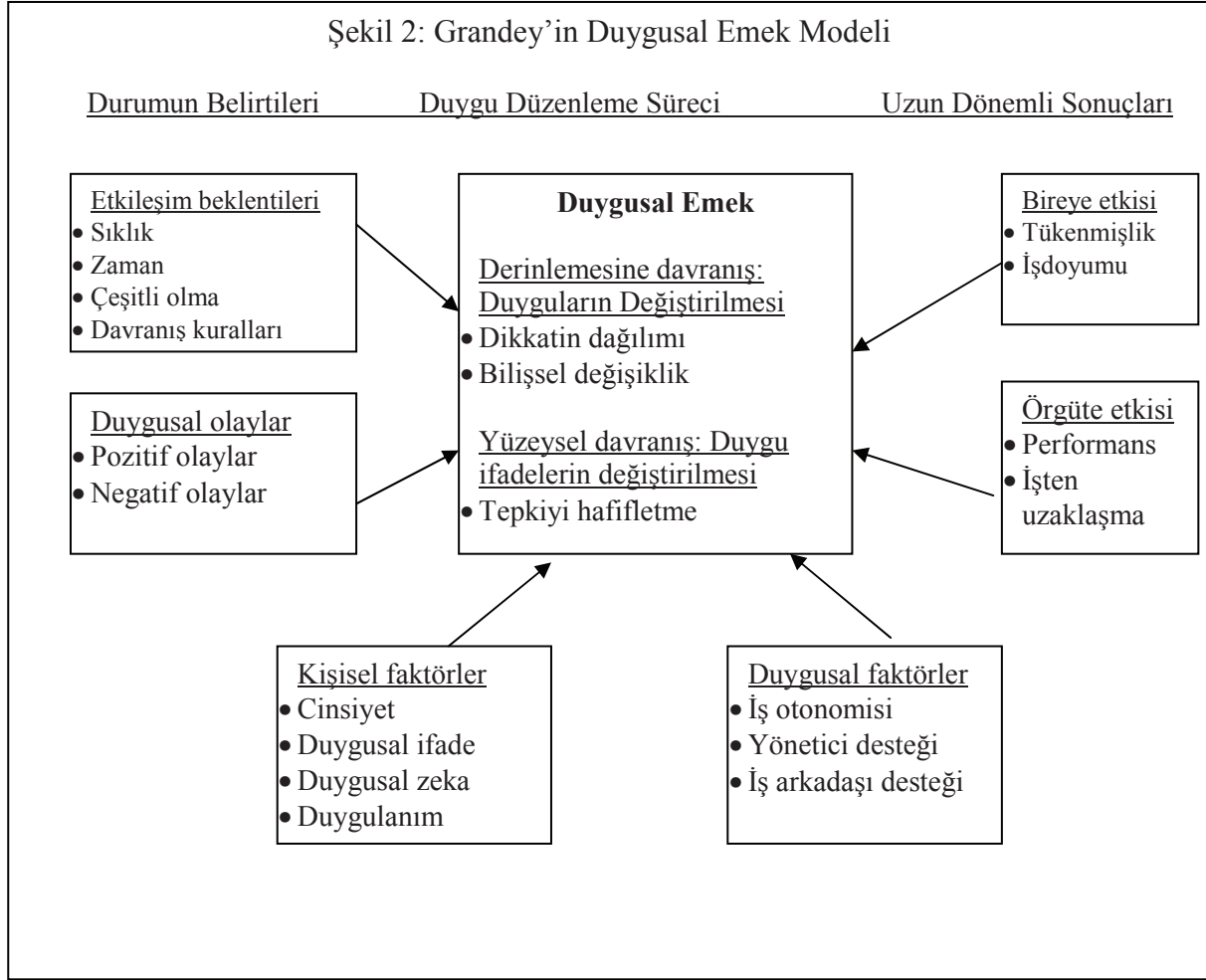

Kaynak: (Morris ve Feldman, 1996).

Morris ve Feldman (1996) duygusal emeği dört boyutunu incelemiştir. Şekle bakıldığında gösterilen duygunun sıklığı ile duygusal olumsuzluk arasında olumlu ilişki görülmektedir. Gösterilen duygunun frekansı ve gerekli davranma kurallarına verilen önem birbirine olumsuz ilişki göstermektedir. Gerekli davranış kurallarına gösterilen dikkat ile gösterilen duyguların çeşitliliği ve duygusal uyumsuzluk arasında olumlu ilişki bulunmaktadır. Duygusal uyumsuzluk ile gösterilen duyguların çeşitliliği arasında olumsuz ilişki bulunmaktadır. Gösterilen duyguların çeşitliliği ile gösterilen duygunun sıklığı arasında nötr ilişki olduğu görülmektedir.

Grandey yaklaşımı. Grandey (2000), duygusal emeği hem duyguların hem de duyguların ifade edilmesinin örgütün hedefleri için düzenlenme süreci olarak tanımlamıştır. Duygusal emek daha önceden yapılmış araştırmalara benzeyen şekilde yüzeysel ve derinden rol yapma davranışı şeklinde belirtilmesine rağmen, bu iki boyutun *duyguların düzenlenmesi* için kullanılmasının gerekli olduğunu belirtmiştir (Beğenirbaş ve Meydan, 2012).

Grandey, duygusal emekle ilgili daha önce yapılan çalışmalarını birleştirerek farklı duygusal emek modeli ortaya çıkarmıştır. Bu modelin ilk özelliği daha önce yapılan tanımların hepsini içermeye özelliğine sahip olmasıdır. İkinci özellik duygu düzenlemesi kavramının modele eklenmiş olmasıdır. Duygu düzenlemesi bireyin bir uyarıcıyla karşı karşıya geldiğinde hislerini denetim altında tutması ve duygularını dengeleyerek duruma uyacak şekilde tepki vermesidir. Grandey'e göre çalışanların işyerinde yaptığı şeyler gereken hisleri gösterebilmek amacıyla hislerini değiştirmeleridir (Oral ve Köse, 2011).

Kaynak: (Grandey, 2000).

Durumun belirtileri, duygusal emeğin ortaya çıkmasındaki süreci anlatmaktadır. İşgörenlerin kurması gereken etkileşim beklentileri duyguların sıklığı, süresi, çeşitliliği ve davranış kuralları olarak belirtilmiştir. İşgörenlerin sergilediği duygusal olaylar olumlu ve olumsuz olaylar olarak belirtilmiştir. Duygusal emek sürecini kişisel ve duygusal faktörler de etkilemektedir. Duygusal emek sürecindeki kişisel faktörler cinsiyet, duygusal ifade, duygusal zekâ, duygulanım olarak belirtilmiştir. Duygusal emek sürecindeki duygusal faktörler ise iş otonomisi, yönetici desteği, iş arkadaşı desteği olarak belirtilmiştir. Duygusal emeğin uzun dönemli sonuçları ise bireye ve örgüte etki olarak belirtilmiştir. Uzun dönemli sonuçların bireysel etkileri tükenmişlik ve iş doyumunu olarak belirtilmiştir. Uzun dönemli sonuçların örgüte etkisi ise performans ve işten uzaklaşma olarak belirtmiştir (Grandey, 2000).

Tablo 1

Duygusal Emek Yaklaşımları

Yaklaşım	Model Çeşidi	Tanımlama	Temel Boyutları	Genel Özelliği
Hochschild (1983)	Duyguların yönetilmesi tabanlı	Herkes tarafından gözlemlenebilen bedensel ve mimiksel gösterimler oluşturabilmek için hislerin yönetilmesidir	1. Yüzeysel davranış 2. Derinlemesine davranış	Duygusal emek örgütlere pozitif neticeler ortaya çıkarırken işgörenlere negatif neticeler çıkarır.
Ashforth ile Humphrey (1993)	Davranışların yönetilmesi tabanlı	İşgörenin duygularını yönetiminden çok gözlemlenebilir davranışlar meydana getirme sürecidir.	a. Yüzeysel davranış b. Derinlemesine davranış c. Samimi davranış	Duygusal emek yalnızca davranışların yönetilmesidir, işgörenler üstünde pozitif veya negatif sonuç çıkarabilir. (duygusal çelişki)
Morris ile Feldman (1996)	Örgütsel ve bireysel faktörler tabanlı	“İş süreçlerinde çalışanın belirlenen bu duyguları (davranış kurallarını) sergileyebilmek için sarf ettiği çabadır	1. Duyguları sergileme sıklığı 2. Gösterim kuralları için sarf edilen dikkat 3. Duyguların çeşitliliği 4. Duygusal uyumsuzluk	Her türlü duygu için belirli bir çaba seviyesi olmalıdır. Örgütsel ve bireysel faktörler duygusal emek için önemlidir.
Grandey (2000)	Karma	İşgörenlerin örgütün isteklerini yerine getirmek için duygularını düzenleme sürecinde gösterdikleri çabadır	1. Yüzeysel davranış 2. Derinlemesine davranış	Diğer yaklaşımların tüm özelliklerini birleştirmiştir. Duygusal emeği hisleri düzene sokma süreci olarak görmüştür.

Kaynak: (Savaş, 2012).

Tanımlara bakıldığında duygusal emek, istenilen davranışı göstermek için çaba gösterilmesi gerektiği ve bunun bir süreç olduğu belirtilmiştir. Temel boyutlar incelendiğinde üç boyutta da yüzeysel davranış ve derinlemesine davranıştan bahsedilmiştir. Ashforth ile Humphrey (1993) yaklaşımında ise temel boyutlara samimi davranış boyutu eklenmiştir. Genel özelliklere bakıldığında Hochschild (1983) yaklaşımında işgörenler için olumsuz

sonuçlar çıkacağı, Ashforth ile Humphrey (19913) yaklaşımında işgörenler için olumlu veya olumsuz sonuç çıkacağı belirtilmiştir. Morris ile Feldman (1996) yaklaşımında ise duygular için çaba gerektiği belirtilmektedir. Grandey'in (2000) ise diğer yaklaşımların özelliklerini birleştirdiği görölmüştür.

Duygusal Emek Kavramının Alt Boyutları

Duygusal emek kavramında en fazla ifade edilen alt bölümler; yüzeysel davranış, derinlemesine davranış ve samimi davranış boyutlarıdır. Bu alışmada Ashforth ile Humphrey'in yaklaşımındaki alt boyutlar dikkate alınmıştır.

Yüzeysel davranış. Yüzeysel davranış işgörenlerin kendi hislerini gizlemesi, istenilen duyguları dış görünüşlerini farklılaştırarak (mesela yüz hareketleri, sesinin tonu ya da vücut dili aracılığıyla) karşı tarafa ifade etmeye çalışmasıdır (Onay, 2011). Yüzeysel davranış gerçekte hissedilmeyen duyguları ses tonuyla veya sözlü ifadeleriyle sergilemektir (Ashforth ve Humphrey, 1993).

Hochschild (2003) yüzeysel davranışı bir aktörün rol yapması olarak anlatmıştır. Aktörün davranışları izleyenlerin ruhunda etki uyandırmaktadır ama aktör o duyguları yaşamamaktadır sadece rol yapmaktadır diye açıklamaktadır (Hochschild, 1983). Yani daha önce kurgulanarak, ruhen hissetmeyip, hissetmiş gibi davranarak yansıtılmak istenen duyguları yansıtma şekline yüzeysel davranış adı verilmiştir. Burada birey o hissi yaşıyormuş sanılsa da yalnızca yaşıyormuş gibi bir izlenim oluşturmaktadır (Kaya, 2014).

Derinlemesine davranış. Derinlemesine davranış örgütün beklediği davranışı göstermek ve duyguları gerçek olarak hissetmek için insanın içinden gelen emek şeklinde tanımlanmıştır (Ashforth ve Humphrey, 1993). Kısacası; “derin davranış” sergileyen işgörenler; istenilen duyguları gösterebilmek için fiziki görünümelerini sabit tutup içinden gelen duyguları yaratıcıklarını kullanarak veya önceden yaşadıkları olayları ve güzel hatıraları hatırlayarak bulunduğu duruma uyumlu olan tepkiyi verebilmektir (Onay, 2011).

Derinlemesine davranış ile yüzeysel davranışı birbirinden ayıran yönü, sadece davranışların değil hislerin de davranış kurallarına uyumlu olmasıdır (Köse ve Oral, 2012).

Hochschild (1983) derinden rol yapma davranışının iki değişik yönüne vurgu yapmaktadır: Aktif ve pasif derinden rol yapma. Aktif derinden rol yaparken işgörenler yapılan iş için gerekli duygusal beklentiye cevap vermek için gayret içerisine girerler. Pasif derinden rol yapma ise iş için gerekli hisleri içinden geldiği gibi ya da bulunduğu ana göre hissediler ve yansıtırlar (Çukur, 2009).

Samimi davranış. Ashforth ve Humphrey (1993) çalışanların işleri gereği yapmak zorunda kaldığı duygularla, gerçekte göstermek zorunda oldukları duyguların benzerlik gösterebileceğini belirtmişlerdir. Örnek olarak yaralı çocuğu görür görmez çocuğa sempati hisseden bir hemşirenin rol yapmaya ihtiyacı olmadığını belirtmişlerdir (Ashforth ve Humphrey, 1993).

İşgörenler, samimi davranışta, duygularını içten bir şekilde herhangi bir maskeleye ya da rol yapma olmadan yansıtmaktadırlar. Yansıtılan duygular, doğal olarak kendiliğinden gelişmektedir (Özgün, 2015).

İnformal ve formal iletişimin fazla olduğu, işgörenlerin sinerji oluşturduğu kurumlarda, eğitimin işgörenlerinden birinin görevden ayrıldığında hissedilen üzüntü veya eğitim işgörenlerinden birisinin başarılı olmasından dolayı terfi etmesinden dolayı hissedilen mutluluğu ifade eden davranışlar, samimi davranıştır (Göç, 2017).

Duygusal Emeği Etkileyen Faktörler

Duygusal emeği etkileyen faktörler cinsiyet, yaş, medeni hal, eğitim düzeyi, deneyim ve duygulanımdır (Özgün, 2015). Aşağıda bu faktörler kısaca açıklanmıştır.

Cinsiyet. Duygusal emek davranışının kadınlar ve erkekler arasında farklılık olabileceği düşünülmektedir. Duygusal emek ile cinsiyet arasındaki ilişkiyle ilgili araştırmalarda birçok sonuç elde edilmiştir.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmıştır. Türkay vd. (2011)'nin Sakarya'da bulunan oteller, bankalar, restoranlar ve özel hastanelerde çalışan yöneticilerden 163 kişilik örnekleme yaptıkları çalışmada erkeklerin yüzeysel davranış gösteriminin kadınlarınkinden yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Beğenirbaş ve Basım (2013)'in Ankara il merkezinde görev yapan öğretmenlerden 376 kişilik örnekleminde yaptığı araştırmada kadın öğretmenlerin daha çok duygusal emek davranışı sergilediği sonucu bulunmuştur. Bıyık ve Aydoğan (2014)'in Tokat Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı çalışan 598 kişilik örnekleme yaptığı araştırmada erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden daha fazla derinden davranış sergilediği bulunmuştur.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara da rastlanmıştır. Köksel (2009)'in Manisa il merkezinde kamuda ve özel sektörde, öğretmenler gibi hizmet sektöründe çalışan, doktorlardan 136 kişilik örnekleme yaptığı çalışmada cinsiyete göre herhangi bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Kaya (2014)'nin İzmir ilinde bulunan huzurevlerinde çalışan 162 yaşlı bakım çalışanı örneklemiyle yaptığı çalışma sonucunda duygusal emek alt boyutlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Duygusal emek ile cinsiyet ilişkisinin incelendiği araştırmalarda anlamlı farklılık bulunan ve bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır. Duygusal emekle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde cinsiyet ile duygusal emek arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmaların yoğunlukta olduğu görülmüştür.

Yaş. İnsanlar yaşları büyüdükçe daha fazla insanla sosyal ilişki içinde olurlar. İnsanların yaşları arttıkça daha fazla deneyime sahip olmaktadır. Bu yüzden yaş ile duygusal emeğin ilişkisi düşünülebilir. Duygusal emek ile yaş arasındaki ilişkiyle ilgili araştırmalarda birçok sonuç elde edilmiştir.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile yaş arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmıştır. Çoruk (2014)'un Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde çalışmakta olan idari personelden 191 kişilik örnekleminde araştırmada yaş arttıkça duygu kontrolü ve düzenlemesinin de artış gösterdiği sonucunu bulmuştur. Dahling ve Perez (2010) Amerika'da 18-69 yaş arasındaki 176 çalışan üzerinde yaptığı araştırmada yaş ile derinlemesine davranış arasında olumlu düzeyde, yaş ile yüzeysel davranışın ilişkisinde ise olumsuz düzeyde anlamlı farklılık bulunmuştur. Polatkan (2016) Aydın il merkezinde kamu ortaokullarında çalışan 265 öğretmen üzerinde yapılan araştırmada öğretmenlerin yaşı arttıkça daha fazla derinden davranış gösterdikleri sonucu bulunmuştur. Bıyık ve Aydoğan (2014)'ın Tokat Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı çalışan 598 kişilik örnekleme yaptığı araştırmada öğretmenlerin yaşının arttıkça duygusal emek düzeyinin de arttığı görülmektedir.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile yaş arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır Kaya (2009)'nın İstanbul'da bulunan özel okul öğretmenlerinden 174 kişilik örneklem ile yaptığı çalışmada, yaşa göre duygusal emek gösteriminde anlamlı fark bulunmamıştır. Beğenirbaş ve Basım (2013)'ün Ankara il merkezinde görev yapan öğretmenlerden 376 kişilik örnekleminde yaptığı araştırmada yaş ile duygusal emek arasında anlamlı fark bulunmadığı sonucu saptanmıştır.

Duygusal emek davranışlarının yaş değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği ve göstermediği çalışmalar söz konusudur. Bu çalışmalarda anlamlı farklılık bulunan araştırmaların daha fazla olduğu görülmüştür.

Medeni hal. Bireylerin bekar olduğunda ve evli olduğunda gösterdiği davranışların değiştiği düşünülmektedir. Medeni halin duygusal emek üzerinde etkisi olup olmadığı da önem taşımaktadır.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile medeni hal arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmıştır. Şat vd. (2015)'nin Kayseri il merkezinde bulunan özel okullarda 157 öğretmen üzerinde yapılan araştırmada bekâr öğretmenlerin evli öğretmenlere göre daha fazla derinden rol yaptığı, evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlerden daha çok samimi davranış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz vd. (2015)'in Kütahya ilinde görev yapan 410 öğretmen üzerinde yaptığı araştırmada evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlerden daha çok yüzeysel davranış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Chang ve Chui (2009; 309)'in Tayvanlı hostesler üzerinde yaptığı bekâr hosteslerin evli hosteslere göre daha fazla derinden rol yapma davranışı sergilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile medeni hal arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır. Polatkan (2016) Aydın il merkezinde kamu ortaokullarında çalışan 265 öğretmen üzerinde yapılan araştırmada duygusal emek ile medeni hal arasında herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Oral ve Köse (2011)'nin Manisa il merkezinde kamuda ve özel sektörde hizmet veren doktorlar üzerinde yaptığı araştırmada duygusal emek ile medeni hal arasında herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Duygusal emek davranışlarının medeni hale göre farklılık gösterip göstermediğini ele alan araştırmalarda her iki duruma yönelik çalışmalara rastlanmıştır. Bu çalışmalar içerisinde anlamlı farklılık bulunan çalışmaların daha çok olduğu görülmüştür.

Eğitim düzeyi. alışan bireylerin her biri farklı eğitim kademesinden mezun olarak iş bulmaktadır. Eğitim kademesi bireylerin kendilerini geliştirmelerine yardımcı olduğu dşnlmektedir. Eğitim düzeylerinin duygusal emek üzerinde etkisi olduğu dşnlmektedir.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmıştır. Keleş (2014)'in otel işletmelerinde çalışan işgörenler üzerinde yaptığı araştırmada eğitim düzeyi arttıkça derin davranış ve doğal davranışın azaldığı bulunmuştur.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır. şat vd. (2015)'nin Kayseri il merkezinde bulunan özel okullarda 157 ğretmen ile yaptığı çalışmada öğretmenlerin duygusal emeği eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bıyık ve Aydoğan (2014)'in Tokat Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı çalışan 598 kişilik örnekleme yaptığı çalışmada yüksekokul, lisans ve lisansüstü grubunda yer alan katılımcıların eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Kaya ve zhan (2012)'in 147 turist rehberi ile yaptığı çalışmada turist rehberlerinin duygusal emek davranışı ile turist rehberlerinin eğitim düzeyi arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Eğitim durumu değişkeninin duygusal emek davranışlarını ne şekilde yordadığına yönelik yapılan araştırmalarda yine anlamlı farklılık bulunan ve bulunmayan çalışmalar söz konusudur. Eğitim durumu değişkeninin duygusal emek davranışlarını anlamlı şekilde yordayan çalışmaların daha az olduğu grlmştr.

Deneyim. işgörenler yıllar geçtikçe işlerinde tecrübe kazandığı dşnlmektedir. Deneyimin duygusal emek üzerinde etkili olup olmadığı araştırmalarda şu şekilde çıkmıştır.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile deneyim arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmıştır. G (2017)'n Çanakkale il merkezi ve ilçelerinde görev

yapan 479 okul yöneticisi üzerinde yapılan araştırmada yaş arttıka derinden davranışın arttığı saptanmıştır. Kızanlıklı (2014)'nın otel işletmelerinde çalışan 827 işgören üzerinde yaptığı araştırmada, deneyim ile duygusal emek davranışları arasında anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Keleş (2014)'in otel işletmelerinde çalışan işgörenler üzerinde yaptığı araştırmada, çalışanların duygusal emek davranışlarının yüzeysel davranış ve derinden davranış boyutlarında çalışma sürelerine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Araştırmalar incelendiğinde duygusal emek ile deneyim arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır. Özgün (2015)'ün İzmir'de özel bir dershanede çalışan 130 öğretmen ile yapılan çalışmada, öğretmenlerin toplam çalışma süreleriyle duygusal emek arasında anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Kaya (2014)'nın İzmir ilinde bulunan huzurevlerinde çalışan 162 yaşlı bakım çalışanı örneklemiyle yaptığı çalışma sonucunda duygusal emeğin çalışma süresine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Duygusal emek ve deneyim değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunan ve bulunmayan çalışmalara bulunmaktadır. Duygusal emekle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde deneyimin duygusal emek davranışlarını anlamlı şekilde yordayan araştırmaların daha fazla olduğu görölmüştür.

Yaşam Doyumu

Neugarten (1961) yaşam doyumu kavramını ilk defa dile getirmiştir. Yaşam doyumu kavramını açıklamak için öncelikle yaşam ve doyum kelimelerini açıklamakta yarar vardır. Yaşam TDK sözlüğünde “Doğumla ölüm arasında yaşanan süre, ömür, hayat” olarak anlatılmaktadır. Doyum TDK sözlüğünde “Eldekinden hoşnut olma durumu, doyma içi, yetinme” olarak tanımlanmaktadır.

Yaşam doyumu insanların kendilerine verilen yaşam koşulları ve yaşantılarından elde ettiği tecrübelerinin etkileşiminin sonuçlarına göre değişen gayeleri ve elde ettikleri arasındaki algıladığı farktır (Dündar, 1993).

Yaşam doyumu, bir bireyin beklentisiyle (isteğinin), elinde bulunanları karşılaştırılmasıyla (neye sebep olduğu) bulunan sebep ya da neticedir. Yaşam doyumu bireyin karşısından beklediği ile gerçekte olan durum arasındaki fark olarak betimlenebilir (Özer ve Karabulut, 2003).

Yaşam doyumu, insanların hayatının yalnızca bir bölümünü değil hayatının bütününden hissettiği doyumdur. Yaşam doyumu insanların işin dışındaki hayatının duyularıyla dışa vurumudur (Özdevecioğlu, 2003).

Mutluluk ve öznel esneklik kavramları. Yaşam doyumu iki kavramla karıştırılmaktadır. Bunlar mutluluk ve öznel iyi oluşturmaktadır. Yaşam doyumu bu kavramlardan farklıdır.

Mutluluk kavramı. TDK sözlüğünde mutluluğu tüm istekleri hiçbirisi eksik kalmadan, her seferinde tüm istekleri karşılamaktan dolayı ortaya çıkan mesut olma olarak açıklamaktadır.

Mutluluk bireyden bireye değişebilen bir kelime olmasına karşın kültürden kültüre de farklılık göstermektedir. İlk anlama gelen manasıyla mutluluk güzele estetiğe sahip olma her şeye güzel yönünden bakabilmektir (Polat, 2014).

Mutluluk ile yaşam doyumu birbirinden farklı kavramlardır. Mutluluk sadece soyut ve yaşamın gerçeğine uyumlu bir kavram olarak nitelendirilemez. Mutluluk belli bir hedefe, ulaşmak istenen hedeflere göre tanımlanır. Kişi belirlenen amaçlara ulaşırsa mutlu olur, amaçlara ulaşılmadığında kişi mutlu olamaz. Yaşam doyumu ile mutluluk arasında ilişki şu şekildedir. Kişinin yaşamın zevkine varamaması, yaşam şartlarının kötü olması yaşam

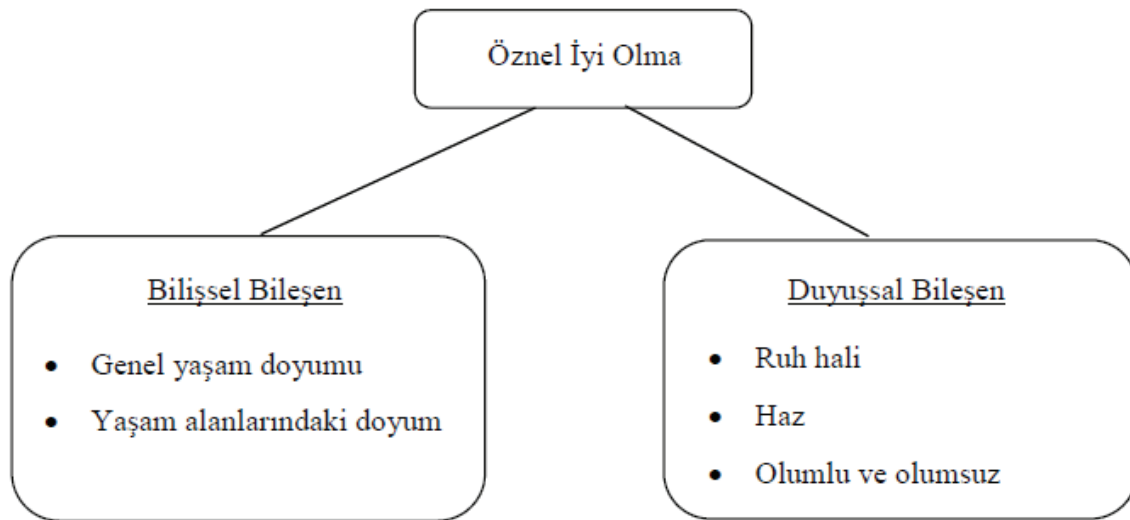
doyumunu düşürür. Ama bireyin güzel bir geleceğin düşünüyüşünü kurması, bu yöndeki beklentisi onu mutlu yapabilir (Dikmen, 1995).

Öznel esneklik (iyi olma) kavramı. Öznel iyi oluş kelimesi, mutluluğun bireyin kendisine ait değer olduğunu ve bireyin mutluluk seviyesine kendisinin karar verebileceğini varsaymaktadır (Akyol, 2013).

Öznel iyi olma, kendisiyle sorunu olmayan insanları betimler. Böyle olan bireyler buldukları ortamların değerlerini arttırmaları, sorunlara çözüm bulmada daha etkindirler ve olumsuz durumlarla karşı karşıya geldiklerinde bu olumsuz durumu üstesinden gelen yetenekte bir düşünce yapısına sahiptirler (Polat, 2014).

Yaşam doyumunu ile öznel iyi olma arasındaki farklılık Şekil 3'te belirtilmektedir (Şimşek, 2011):

Şekil 3: Öznel iyi olma

Öznel iyi olma, yaşam doyumunu da içine alan daha genel bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Yaşam doyumunu, öznel iyi oluşun sadece bilişsel boyutu ile ilgilendirir. Öznel iyi oluşun bilişsel boyuttan başka duygusal bir boyutu da vardır. Bu duygusal boyutu oluşturan öğeler ise olumlu duygulanım ve olumsuz duygulanımdır (Başer Şeker, 2009).

Yaşam Doyumu Modelleri

Yaşam doyumu ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiş ve yapılan çalışmalarda en çok kullanılan kuramlar olan ereksel (telik) kuramı, tavandan-tabana ve tabandan- tavana kuramı, yargı kuramı, haz ve acı kuramı ve bağ kuramı bu bölümde incelenmiştir.

Ereksel (telik) kuramlar. Bu kurama göre mutluluk, belli amaç ve gereksinimlerin gerçekleşmesine bağlıdır. İlk kez Wilson (1960) tarafından ortaya atılan kuramda ihtiyaçların karşılanıp karşılanmadığının mutluluğu belirlediğini varsayılmaktadır (Başer Şeker, 2009). Wilson'un 1960 yılında ortaya attığı kuram, gereksinimlerinin karşılanmasının mutluluğa, karşılanmamasının mutsuzluğa sebep olduğu varsaymaktadır (Acar, 2011).

Felsefecilerin çoğu ereksel kuramlarla ilgili sorunlara ilgi duymuştur. Mesela mutluluk bireyin taleplerinin karşılanmasıyla mı yoksa taleplerin üstünün kapatılmasıyla mı ele alınmıştır. Hedonistler taleplerin karşılanmasının iyi olmayı ortaya çıkardığını ileri sürerken, estetikler taleplerden arınık olmayı mutluluğun merkezi olarak kabul etmişlerdir. Alternatif ereksel kuramlar, öğrenilen yaşanmışlık sonucu ortaya çıkan taleplerin karşılanmasına önem vermişlerdir. Şahıs bunları fark edebilir veya etmeyebilir (Şahin, 2010).

Tavandan-tabana ve tabandan- tavana kuramları. Tavandan-Tabana ve Tabandan-Tavana Kuramları da öznel iyi oluş kuramları içerisinde yer alır. Tabandan Tavana Kuramı'na göre, kişiler başından geçen mutluluk ve hayal kırıklıklarını değerlendirerek mutlu olduklarını ya da mutlu olmadıklarını belirlerler. Bu kuramda kişilerin hoşuna giden hadiselerin ve kişilerin hayatlarından aldıkları tatminin ne kadar sıklıkla olduğu önem arz eder (Eryılmaz, 2009). Kişiye bu kurama göre mutlu musun diye sorulduğunda kişi başından geçen acıları ve hazları hesaplayarak cevap verir. Tabandan Tavana kuramı kişinin hayatının farklı yönlerinin bir değerlendirmesidir (Acar Arasan, 2010).

Tavandan Tabana kuramına göre; mutluluk bireylerin çoğunda bulunan bir özelliktir ve şahıslardaki pozitif yönleri görmeye yönelik bir güç bulmaktadır. Bu güç şahsın olaylar

hakkındaki görüşlerine etki etmektedir. Yaşamda doygunluğa ulaşmış kişi mutluluğa ulaşmıştır (Erdoğan, 2016).

Tavandan-Tabana kuramına göre öznel iyi oluş kişinin kendi özelliğidir. Öznel iyi oluş kişinin yaşadıklarına gösterdiği tepkileri etkiler. Mutluluk kişinin içindedir. Kişi yaşadıklarını olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirme gücüne sahiptir. Bu yüzden kişinin yaşadıklarını yorumlama şekli kişinin mutluluğu üzerinde etkisi bulunmaktadır (Deiner,1984, Akt: Eryılmaz,2009). Tavandan-Tabana yaklaşımında mutluluk, bireyin küresel olan bir niteliğidir ve bu özelliği bireyin olaylara tepki vermesini etkiler. Bireyin olaylara tevazuyla bakması bireyin her bir olayda da hoşgörülü olmasını zorunlu kılar (Şahin, 2010).

Tavandan-Tabana kuramı, yaşam doyumunun şahısın bir işlevi olarak kabul ederken, Tabandan- Tavana Kuramı yaşam alanının bir işlevi olarak kabul edilmektedir (Büber, 2017).

Yargı kuramı. Yargı kuramı mutluluğun, bazı standartlarla gerçek durumların karşılaştırılması sonucu ortaya çıktığını savunur. Eğer mevcut durum standartları geçiyorsa mutluluk oluşmaktadır (Başer Şeker, 2009). Doyumu dikkate alığımızda bu tür karşılaştırmalar bilinçli bir şekilde yapılabilir. Ancak duygu durumunda standartlarla karşılaştırma olayı isteyerek veya istemsiz yapılmaktadır. Yargı kuramları ne tür olayların olumlu ya da olumsuz olduğunu belirlemenin yanında; olayların ortaya çıkaracağı duygunun seviyesini öngörebilmektedirler (Şahin, 2010).

Yargı kuramında, kişinin belirlediği standartlar göz önündedir. Kişi kendisini karşılaştırma yapacağı bireylere bakarak değerlendirir. Böyle kıyaslamalar bireyin ruh sağlığını da etkilemektedir (Acar Arasan, 2010). Kişi kıyaslama yaparken kendinden alt seviyede birisiyle kıyaslama yaptıysa kişi daha çok yaşam doyumu yaşar ve mutlu olur (Özbek, 2016).

Güzel bir hayat bir sürecin sonunda oluşur. Kişinin güzel bir hayattan zevk alabilmesi için şunları yapması gerekmektedir (Benson vd., 2012):

- Denemekten kaçınmamak,
- Her anı değerlendirmek,
- Özgüvenli olmak,
- Tercihleri için insiyatif alabilmek,
- Herkese pozitif olarak bakmaktır.

Haz ve acı kuramı. Wilson'un (1960) ereksel kuram yaklaşımı göz önüne alınarak oluşturulmuştur. Kuramda bireylerin istek ve ihtiyaçlarının tam anlamıyla doyuma ulaşmasıyla mutluluk yaşayabileceğini belirtilmektedir (Başer Şeker, 2009).

Haz ve acı birbirleriyle yakından ilişkilidir. Yokluğunu hissetmediği bir ihtiyacı doyumak veya istemediği bir şeye ulaşmak bireyi çok da mutlu etmeyecektir. Bir bireyin tüm ihtiyaçları giderilirse çok mutlu olması mümkün değildir. Bundan dolayı bireyler bazı ihtiyaçlarının eksikliğini çok fazla hissetmektedir. Birey bir istek için ne kadar çok beklerse, ona ulaşmak için çalıştığı sürece, o ihtiyacı doyurduğunda o kadar çok doyum alır ve mutlu olur. İhtiyacın başta hissettirdiği acı ve yoksunluk, daha sonra ihtiyacın yarattığı haz ve sahiplik duygusuna yol açar (Acar Arasan, 2010)

Bağ kuramı. Mutluluğu ve yaşam doyumunu bilişsel alan üzerinden incelemiştir. İyi hadiseler iç bilişsel kavramlara ters olsa da mutluluğu arttıracığı düşünülmektedir. Klasik koşullanmanın önemle üzerinde durmuşlardır. Bireyler yaşamlarında duygusal olabilir. Bireyler birden fazla uyarıcı ile kendi arasında bağlantı kurarlar (Acar, 2011).

Mutluluğun zihinde bir bağlantısının olduğu, çoğunlukla bilişsel psikologların benimsediği bir varsayımdır. Bower (1981), kişilerin duygu durumuna göre önceki anılarını anımsadıklarını ve bu hatıralarını yorumladıklarını belirtmiştir. Bellek hakkında yapılmış araştırmalarda, mutlu bireylerin birbirleri arasında pozitif ilişkilere dayanan geniş bir ağının

olduğu görülmüştür. Tam tersi mutlu olmayan bireyler arasında olumlu olmayan ilişkilere bağlı sınırlı ve yalıtılmış ağlara sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Bower,1981'den aktaran Şahin,2010).

Yaşam Doyumuna Etki Eden Faktörler

Yaşam doyumu ile ilgili araştırmalar incelenmiştir. Bu çalışmalarda en çok cinsiyet, yaş, branş, medeni hal, kıdem ile ilişkisi incelenmiştir.

Cinsiyet. Yaşam doyumu düzeylerinin kadınlar ve erkekler arasında farklılık olabileceği düşünülmektedir. Yaşam doyumu ile cinsiyet arasındaki ilişkiyle ilgili araştırmalarda birçok sonuç elde edilmiştir.

Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmıştır. Yılmaz ve Aslan (2013)'in Ankara ilinde çalışan 402 ilköğretim okulu öğretmeni üzerinde yaptığı araştırmada erkek öğretmenlerin yaşam doyum düzeyleri kadın öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerinden daha az bulunmuştur. Nee vd. (2016) 14-17 yaş arası 416 öğrenciyle yaptığı araştırmada erkek öğrencilerin yaşam doyumunun daha fazla olduğunu bulmuştur. Al-Attayah ve Nasser (2013) Katar'daki üniversitelerde öğrenim göre 319 üniversite öğrencisi ile yaptığı araştırmada kız öğrencilerin daha çok yaşam doyumuna sahip olduğunu saptanmıştır. Başer Şeker (2009)'in Niğde ilinde öğrenim gören 402 lise öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada erkek öğrencilerin yaşam doyumları düzeylerinin kız öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Oshio (2012) 3277 Japon yetişkin ile yaptığı araştırmada sosyal ilişkilerde kadınlar ve erkekler arasında anlamlı farklılık bulmuştur.

Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara da rastlanmıştır. Bibi vd. (2015) 275 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada cinsiyet ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Yaşam doyumu ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunan ve bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır. Yaşam doyumu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde cinsiyetin yaşam doyumu algılarını anlamlı şekilde yordayan araştırmaların daha fazla olduğu görülmüştür.

Yaş. Yaşam doyumu düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterebileceği düşünülmektedir. Yaşam doyumu ile yaş arasındaki ilişkiyle ilgili araştırmalarda birçok sonuç elde edilmiştir.

Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile yaş arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmıştır. Sarıdemir (2015)'in İstanbul ilinde 305 öğretmen üzerinde yaptığı araştırmada, öğretmenlerin yaşı arttıkça yaşam doyumu algılarının azaldığı bulunmuştur. Siedlecki vd. (2008) 18-94 yaşları arasındaki 818 katılımcı ile yaptığı çalışmada yaş ile yaşam doyumu arasında negatif ilişki saptamıştır. Bibi vd. (2015) 275 üniversite öğrencisi ile yaptığı araştırmada yaş ile yaşam doyumu arasında pozitif ilişki bulmuştur. Aydemir (2013)'in İstanbul ilinde çalışan 292 öğretmen üzerinde yaptığı araştırmaya göre yaş arttıkça yaşam doyumu düştüğü bulunmuştur. Nee vd. (2016) 14-17 yaş arası 416 öğrenciyle yaptığı çalışmada yaşı daha küçük olan öğrencilerin yaşam doyumunun daha fazla olduğu saptanmıştır.

Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile yaş arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara da rastlanmıştır. Al-Attiyah ve Nasser (2013) Katar'daki üniversitelerde öğrenim göre 319 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada öğrencilerin yaşı ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulamamıştır. Acar Arasan (2010)'ın Uşak Üniversitesinde görev yapan 170 akademisyen üzerinde yaptığı çalışmada, akademisyenlerin yaşam doyumu yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Yaş değişkeninin yaşam doyumu algılarını ne şekilde yordadığına yönelik yapılan araştırmalarda anlamlı farklılık bulunan ve bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır. Yaş

değişkeninin yaşam doyumu algılarını anlamlı şekilde yordayan çalışmaların daha fazla olduğu görülmüştür.

Branş. Yaşam doyumu düzeylerinin öğretmenlerin branşına göre farklılık olabileceği düşünülmektedir. Yaşam doyumu ile branş arasındaki ilişkiyle ilgili araştırmalarda birçok sonuç elde edilmiştir. Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile branş arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmamıştır.

Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile branş arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır. Şahin (2010)'in Sakarya ilinde İlköğretim öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik, yaratıcılık ve yaşam doyumu üzerinde yapılan araştırmada öğretmenlerin branşlarına göre yaşam doyumu düzeyine göre anlamlı fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Telef (2011)'in İzmir ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışan 349 öğretmen üzerinde yaptığı araştırmada öğretmenlerin branşlara göre yaşam doyumu düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Kıvılcım (2014) Mersin İlinde çalışan 410 öğretmen üzerinde yaptığı çalışmada branş ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Yaşam doyumu algılarının branşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ele alan araştırmalarda her iki duruma yönelik çalışmalara rastlanmıştır. Bu çalışmalar içerisinde branş ile yaşam doyumu algısı arasında ilişki olmadığı görülmüştür.

Medeni hali. Yaşam doyumu düzeylerinin öğretmenlerin medeni haline göre farklılık olabileceği düşünülmektedir. Yaşam doyumu ile medeni hal arasındaki ilişkiyle ilgili araştırmalarda birçok sonuç elde edilmiştir.

Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile medeni hal arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmıştır. Yılmaz ve Aslan (2013)'in Ankara ilinde çalışan 402 ilköğretim okulu öğretmeni üzerinde yaptığı çalışmada evli öğretmenler bekar öğretmenlere göre daha fazla yaşam doyumu göstermektedir. Şimşek (2011)'in Eskişehir ilinde Anadolu

Üniversitesi 233 akademisyen üzerinde yaptığı araştırmada evli akademisyenlerin daha çok yaşam doyumuna sahip olduğu bulunmuştur. Oshio (2012) 3277 Japon yetişkinler ile yaptığı çalışmada, yetişkinlerin medeni hali ile yaşam doyumu algıları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmada erkeklerin evli olmadığına daha az yaşam doyumu yaşadıkları bulunmuştur.

Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile medeni hal arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır. Turgut (2010)'un İstanbul Devlet Üniversite Hastanesinde çalışan 194 ameliyathane hemşiresi üzerinde yaptığı araştırmada evli hemşirelerle bekar hemşireler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Yaşam doyumu algılarının medeni hal değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunan ve bulunmayan çalışmalar söz konusudur. Bu çalışmalarda anlamlı farklılık bulunan araştırmaların daha fazla olduğu görülmüştür.

Kıdem. Yaşam doyumu düzeylerinin öğretmenlerin kıdemine göre farklılık olabileceği düşünülmektedir. Yaşam doyumu ile kıdem arasındaki ilişkiyle ilgili araştırmalarda birçok sonuç elde edilmiştir.

Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile kıdem arasında anlamlı farklılık bulunan çalışmalara rastlanmıştır. Şimşek (2011)'in Eskişehir ilinde Anadolu Üniversitesi 233 akademisyen üzerinde yaptığı araştırmada, 21-25 yıl çalışan ve 26-40 yıl çalışan akademisyenlerin yaşam doyumu algılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. 1-5 yıl çalışanların doyumu biraz yüksek olsa da kıdem arttıkça toplam yaşam doyumu ortalamaları doğrusal olarak artmakta olduğu bulunmuştur.

Araştırmalar incelendiğinde yaşam doyumu ile kıdem arasında anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara da rastlanmıştır Avşaroğlu vd. (2005)'nin Konya merkezde görev yapan 173 teknik öğretmen üzerinde yaptığı çalışmada, öğretmenlerin kıdemlerine göre herhangi bir farklılık görülmemiştir. Kıvılcım (2014) Mersin İlinde çalışan 410 öğretmen

üzerinde yaptığı çalışmada kıdem ile yaşam doyumu algısı arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Acar Arasan (2010) Uşak Üniversitesinde görev yapan 170 akademisyen üzerinde yaptığı çalışmada kıdem ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Yaşam doyumu algılarının kıdem değişkeni açısından incelendiği çalışmalarda anlamlı farklılık bulunan ve bulunmayan çalışmalara rastlanmıştır. Bu çalışmalar incelendiğinde anlamlı farklılık bulunmayan çalışmaların yoğunlukta olduğu görülmüştür.

İlgili Araştırmalar

Bu başlık altında duygusal emek ve yaşam doyumu ile ilgili yurtiçinde ve yurtdışında yapılan çalışmalar incelenmiştir.

Duygusal Emek ile İlgili Yapılan Araştırmaların İncelenmesi

Johnson (2004) “The Story behind Service with a Smile: The Effects of Emotional Labor on Job Satisfaction, Emotional Exhaustion, and Affective Well-Being” adlı çalışmasında duygusal emeği incelemiştir. 126 müşteri hizmetleri çalışanı ile yapılan çalışmada olumlu geri dönüşlerin duygusal emeği arttırdığı, kadınların yüzeysel davranış gösterdiğinde olumsuz geri dönüşlerle karşılaştığı saptanmıştır.

Kaya (2009) “Özel Okul Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışını Algılama Biçimleri ile İş Doyumları ve İş Stresleri Arasındaki İlişki” isimli çalışmada duygusal emeği incelemiştir. İstanbul’daki özel okullarda görev yapan 174 öğretmen ile yapılan çalışmada duygusal emek ve alt boyutları ile iş stresi ve iş doyumunun bazı alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışmada duygusal emekle yaşa, cinsiyete, medeni hale göre değişmediği saptanmıştır.

Chang ve Chui (2009) “Flight Attendants’ Emotional Labor and Exhaustion in the Taiwanese Airline Industry” isimli çalışmasında duygusal emeği incelemiştir. Tayvanlı 353 hostes ile yapılan çalışmada hosteslerin duygusal emekleri medeni hale göre anlamlı farklılık

göstermektedir. Bekâr hosteslerin evli hosteslerden daha çok derinlemesine davranış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Savaş (2012) “İlköğretim Okul Müdürlerinin Duygusal Zekâ ve Duygusal Emek Yeterliklerinin Öğretmenlerin İş Doyumuna Etkisi” adlı çalışmasında duygusal emeği incelemiştir. 50 okul müdürü ve 997 öğretmen ile yapılan çalışmada okul müdürlerinin duygusal emek yeterlilikleri ile öğretmenlerin iş doyumunu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Beğenirbaş ve Basım (2013) “Duygusal Emekte Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü: Görgül Bir Araştırma” adlı araştırmasında duygusal emeği incelemiştir. Ankara il merkezinde çalışan 376 öğretmen üzerinde yaptığı çalışmada sadece cinsiyetin duygusal emek üzerinde anlamlı fark yarattığı sonucu elde edilmiştir.

Çoruk (2014) “Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan İdari Personelin Duygusal Emek Davranışları” isimli çalışmasında duygusal emeği incelemiştir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde çalışan 191 idari çalışan ile yapılan çalışmada derin davranış alt boyutunda cinsiyet, görev yerindeki hizmet süresi, kıdem ve yaş değişkenleri açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Samimi davranış alt boyutunda da görev yerindeki hizmet süresi değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur.

Mavi (2015) “Öğretmen Görüşlerine Göre Duygusal Emek, İş Özellikleri ve İş Akışı Arasındaki İlişki” adlı araştırmasında duygusal emeği incelemiştir. Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesinde görev yapan 400 öğretmen ile yapılan çalışmada iş özellikleri ile duygusal emek arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Şat vd. (2015) “Duygusal Zekâ ve Duygusal Emek Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: Özel Okul Öğretmenleri İle Bir Araştırma” isimli araştırmasında duygusal emeği incelemiştir. Kayseri il merkezinde bulunan özel okullarda çalışan 157 öğretmen örneklemeyle yaptığı çalışmada medeni hal, cinsiyet, eğitim durumu

çalışılan okul türü ve kıdem değişkenleri açısından duygusal emek davranışlarında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Özgün (2015) “Duygusal Emek Davranışının İş Stresi Üzerindeki Etkisi: Eğitim Sektöründe Bir Uygulama” adlı çalışmasında duygusal emek incelenmiştir. İzmir’de özel bir dershanede görev yapan 130 öğretmen üzerinde yapılan çalışmada erkek öğretmenler kadın öğretmenlerden daha fazla samimi davranış göstermektedir.

Hoşgörür ve Yorulmaz (2015) “The Relationship between Teachers’ Leadership Behaviors and Emotional Labor” adlı çalışmada duygusal emek incelenmiştir. 2014- 2015 öğretim yılında Muğla ili Merkez ilçesindeki ilkököl, ortaokul ve liselerde görev yapan 1204 öğretmen üzerinde yapılan çalışmada öğretmenlerin duygusal emek ile ilgili görüşleri arasında cinsiyet, branş ve okul türü değişkenleri açısından anlamlı farklar bulunmuştur.

Akbaş (2016) “Öğretmenlerin Örgütsel Politika Algıları İle Duygusal Emek Düzeyleri Arasındaki İlişki” adlı çalışmasında duygusal emek incelenmiştir. Uşak il merkezinde çalışan 370 ortaokul öğretmeni örneklemeyle yapılan çalışmada öğretmenlerin duygusal emek düzeyinin kıdeme, cinsiyete ve aynı okulda çalışma süresi arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Duygusal emek ile okuldaki öğretmen sayısı arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Polatkan (2016) “Ortaokul Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışları ile İş Doyumları Arasındaki İlişki” adlı çalışmasında duygusal emeği incelemiştir. Aydın il merkezinde kamu ortaokullarında çalışan 265 öğretmen üzerinde yapılan çalışmada erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden, 46 yaş ve üstü öğretmenlerin diğer yaş grubundaki öğretmenlerden daha fazla derinden rol yapma davranışı gösterdikleri saptanmıştır.

Göç (2017) “Okul Yöneticilerinin Duygusal Emek ve İş Doyumu Arasındaki İlişkiye Dair Bir İnceleme” isimli çalışmasında duygusal emeği incelemiştir. Çanakkale il merkezi ve ilçelerinde görev yapan 479 okul yöneticisi üzerinde yapılan çalışmada erkek yöneticilerin

kadın yöneticilere, evli yöneticilerin bekar yöneticilere, deneyimli yöneticilerin deneyimsiz yöneticilere, müdürlerin müdür yardımcılarına göre daha fazla duygusal emek gösterdiği sonucu elde edilmiştir.

Yaşam Doyumu ile İlgili Yapılan Araştırmaların İncelenmesi

Fernandez-Ballesteros vd. (2001) “The Contribution of Socio-Demographic and Psychosocial Factors to Life Satisfaction” adlı çalışmasında yaşam doyumunu incelemiştir. İspanya’da yaşayan 65 yaş ve üzeri 507 kişiyle yaptığı çalışmada eğitim ve gelir durumu arttıkça yaşam doyumunu artmaktadır.

Avşaroğlu vd. (2005) “Teknik Öğretmenlerde Yaşam Doyumu, İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi” isimli çalışmada yaşam doyumunu incelemiştir. Konya merkezde görev yapan 173 teknik öğretmene uygulanan çalışmada yaşam doyumunu ile iş doyumunu arasında, yaşam doyumunu ile duygusal tükenme ve kişisel başarısızlık arasında anlamlı farklılık saptanmıştır.

Bulut (2007) “Okul Psikolojik Danışmanlarının Yaşam Doyumu, Stresle Başa Çıkma Stratejileri ve Olumsuz Otomatik Düşünceleri Arasındaki İlişkiler” isimli çalışmasında yaşam doyumunu incelemiştir. İzmir şehir merkezi ve ilçelerdeki İlköğretim ve Ortaöğretim kurumlarında görev yapan 141 okul psikolojik danışmanı ile yapılan çalışmada yaşam doyumunu ve olumsuz düşünme ve kaçınma arasında negatif yönlü anlamlı farklılık bulunmuştur.

Siedlecki vd. (2008) “Life Satisfaction Across Adulthood: Different Determinants at Different Ages?” adlı çalışmasında yaşam doyumunu incelemiştir. 18-94 yaşları arasındaki 818 katılımcı ile yapılan çalışmada yaş arttıkça yaşam doyumunun azalacağı saptanmıştır.

Yılmaz ve Sünbül’ün (2009) “Öğretmenlerin Yaşam Doyumları ve Okullardaki Örgütsel Güven Düzeyi” isimli çalışmada yaşam doyumunu incelemiştir. İç Anadolu

bölgesinde görev yapan 957 öğretmen ile yapılan araştırmada öğretmenlerin yaşam doyumu ile çalışanlara duyarlı olma, iletişim, yöneticiye güvenme, yeniliklere açık olma arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Lazanyi (2010) “Who Benefits From Emotional Labor?” adlı çalışmasında duygusal emeği ve yaşam doyumunu incelemiştir. Hastanelerde ve sağlık merkezlerinde bulunan 250 kişi ile yapılan araştırmada sadece derinden davranış ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Şahin (2010) “İlköğretim Öğretmenlerinde Yaratıcılık, Mesleki Tükenmişlik ve Yaşam Doyumu” isimli çalışmasında yaşam doyumunu incelemiştir. Sakarya ilinin Adapazarı İlçesinde görev yapan 1203 İlköğretim öğretmenine uygulanan çalışmada yaşam doyumu cinsiyet, kıdem, medeni hal, branş ve eşin çalışması arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Telef (2011) “Öğretmenlerin Öz-Yeterlikleri, İş Doyumları, Yaşam Doyumları Ve Tükenmişliklerinin İncelenmesi” isimli araştırmasında yaşam doyumunu incelemiştir. İzmir ilinde ilköğretim ve Ortaöğretim okullarında çalışan 349 öğretmene uygulanan araştırmada öğretmenlerin yaşam doyumları ile demografik değişkenler arasında bazı farklılıklar saptanmıştır.

Karim ve Weisz (2011) “Emotions at Work: The Role of Emotional Intelligence and Emotional Labor in Predicting Work-Family Conflict, Psychological Distress, and Life Satisfaction” isimli çalışmasında duygusal emek incelenmiştir. Pakistan’da çalışan 92 devlet çalışanı ile yapılan çalışmada duygusal zeka ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca duygusal emek ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Şimşek (2011) “Örgütsel İletişim ve Kişilik Özelliklerinin Yaşam Doyumuna Etkileri” adlı çalışmasında yaşam doyumunu incelemiştir. Eskişehir ilinde Anadolu

Üniversitesi'nde görev yapan 233 akademisyen üzerinde yapılan çalışmada öğretim üyelerinin kadro unvanları, kıdemi, mezuniyet yılı ve medeni hali ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Oshio (2012) "Gender Differences in the Associations of Life Satisfaction with Family and Social Relations among the Japanese Elderly" isimli çalışmada yaşam doyumunu incelemiştir. 3277 Japon yetişkin ile yaptığı çalışmada erkeklerin evli olmadığında daha az yaşam doyumu yaşadıkları bulunmuştur.

Aydemir (2013) "Özel Eğitim Alanında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi" isimli araştırmasında yaşam doyumunu incelemiştir. İstanbul ilinde Anadolu yakasında çalışan 292 özel okul öğretmenine uygulanan çalışmada cinsiyet ve yaş ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Kıdem, okul türü ve eğitim verilen öğrencilerle yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Yılmaz ve Aslan (2013) "Öğretmenlerin İş Yerindeki Yalnızlıkları Ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli çalışmada yaşam doyumunu incelemiştir. Ankara ilinde çalışan 402 ilköğretim okulu öğretmeni ile yaptığı çalışmada cinsiyet, medeni hal ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Gopalan vd. (2013) "Explaining Emotional Labor's Relationships with Emotional Exhaustion and Life Satisfaction: Moderating Role of Perceived Autonomy" adlı çalışmada duygusal emek ve yaşam doyumu ilişkisi incelenmiştir. Amerika'da 241 üniversite çalışanı ile yapılan çalışmada samimi davranış ile yaşam doyumu arasında negatif düzeyde anlamlı farklılık bulunmuştur. Derinden rol yapma ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Sarıdemir (2015) "Öğretmenlerin Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Liderlik Stilllerinin Bazı Kişisel Değişkenlerin Öğretmenlerin Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi" isimli çalışmada yaşam doyumunu incelenmiştir. İstanbul ilinde çalışan 305 öğretmen

üzerinde yapılan araştırmada yaş ve öğretmenlik mesleğini sevmeye ile yaşam doyumunu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Okursoy (2016) “Öğretmenlerin Özyeterlik Algıları İle Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki” adlı araştırmasında yaşam doyumunu incelemiştir. Denizli ilinde görev yapan 298 öğretmene uygulanan araştırmada kadınların erkeklere göre daha fazla yaşam doyumunu yaşadıkları saptanmıştır.

Başaran (2016) “Medeni Durumun Öğretmenlerin Benlik Saygısı ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi” isimli çalışmasında yaşam doyumunu incelenmiştir. Tekirdağ’da devlet okullarında görev yapan değişik branşlardaki öğretmenler ile yapılan çalışmada boşanmış öğretmenlerin, bekar ve evli öğretmenlere göre daha az yaşam doyumunu yaşadıkları saptanmıştır.

Yıldız (2016) “Öğretmenlerin Meslek Etik İlkelerine Uygun Davranma Algılarının İşe Yabancılaşma - Yaşam Doyumu ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli çalışmasında yaşam doyumunu incelemiştir. Sivas il sınırları içinde bulunan Anaokulu, İlkokul, Ortaokul ve Lisede çalışan öğretmenler ile yapılan çalışmada öğretmenlerin orta düzeyde yaşam doyumuna sahip oldukları saptanmıştır.

şad (2017) “Konaklama İşletmelerinde Çalışan Bireylerin Tükenmişlik Düzeylerinin Yaşam Doyumuna Etkisi” isimli araştırmasında yaşam doyumunu incelemiştir. Antalya ve İstanbul’daki konaklama işletmelerinde görev yapan 418 konak işletmesi çalışanı ile yaptığı çalışmada otelin konumuna göre yaşam doyumunun değiştiği saptanmıştır.

Kalfa (2017) “Spor Bilimleri ve Eğitim Fakóltesi Öğrencilerinin Yaşam Doyumu ve Serbest Zaman Doyumunun İncelenmesi” isimli araştırmasında yaşam doyumunu incelenmiştir. Uşak Üniversitesi Spor Bilimleri ve Eğitim Fakóltesinde öğrenim gören 1107 öğrenci ile yapılan çalışmada yaşam doyumunu ile serbest yaşam doyumunu arasında ilişki saptanmıştır.

Bölüm II

Yöntem

Yöntem bölümünde yapılan araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, araştırma verilerinin toplanması ve analizi açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Duygusal emek ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışma betimsel nitelik taşımaktadır. Araştırma tarama modelinde incelenmiştir.

Tarama modeli daha önce gerçekleşmiş veya hala devam eden durumu olduğu gibi tasvir etme amacını taşıyan bir modeldir. Araştırma konusu olarak incelenen kişiler veya durumlar bulunduğu şartlar içinde olduğu şekliyle tamamlanmaya çalışılır, mevcut durumu değiştirme gayretine girilmez (Karasar, 2013). Araştırmada tarama modelinde genellikle kullanılan tekniklerin başında gelen anket tekniği kullanılmıştır. Kullanılan anket Çanakkale merkezde, Ezine ve Çan ilçesinde görev yapan öğretmenlere uygulanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; 2015–2016 yılları içerisinde Çanakkale ili ve ilçeleri içerisinde yer alan farklı nitelikteki ilkokullarda ve ortaokullarda görev yapan okul öncesi, branş ve sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmada evrenin büyük olması ve evrenin tümüne ulaşmanın ekonomik kaynaklar, zamanın kısıtlı olması ve ulaşım sorunları nedeniyle evrende bulunan bütün öğretmenlere ulaşmak zor olduğu için örneklem alınması yoluna gidilmiştir.

Örneklem grubu oluştururken ilçelerin benzer kültürel özellikleri, birbirine yakınlığı, gelir kaynaklarının benzerliği dikkate alınmıştır. Ezine, Bayramiç, Ayvacık ilçeleri içinden Ezine; Yenice, Çan, Biga ilçeleri içinden Çan; Lapseki, Gelibolu, Eceabat, Gökçeada,

Bozcada ve il merkezi içinden Çanakkale il merkezi seçilmiştir. Örnekleme ilişkin özellikler aşağıda verilmiştir.

Tablo 2

Örneklemin demografik özellikleri

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Cinsiyet	Kadın	69	30,4
	Erkek	158	69,6
Kıdem	0-5 yıl	27	11,9
	6-10 yıl	58	25,6
	11-15 yıl	54	23,8
	16-20 yıl	31	13,7
	21 ve üstü	57	25,1
Branş	Sınıf öğretmenliği	93	41,0
	Okul öncesi öğretmenliği	14	6,2
	İngilizce	26	11,5
	Rehberlik	7	3,1
	Çocuk gelişimi ve eğitimi	1	,4
	Türkçe	20	8,8
	Matematik	17	7,5
	Fen bilimleri	17	7,5
	Sosyal bilimler	9	4,0
	Din kültürü ve ab	1	,4
	Görsel sanatlar	4	1,8
	Müzik	1	,4
	Beden eğitimi	6	2,6
	Teknoloji tasarım	4	1,8
	Özel eğitim	3	1,3
	Bilişim teknolojileri	4	1,8
Medeni hali	Evli	201	88,5
	Bekar	26	11,5
Yaş	20-30	40	17,6
	31-40	116	51,1
	41-50	49	21,6
	51 ve üzeri	22	9,7
Eğitim durumu	Lise	1	,4
	Ön lisans	14	6,2
	Lisans	187	82,4
	Yüksek Lisans	22	9,7
	Doktora	3	1,3

Okul türü	İlkokul	120	52,9
	Ortaokul	107	47,1

Örnekleme seçiminde oransız eleman örnekleme seçilmiştir. Oransız eleman örneklemede evrendeki eleman çeşitlerinin her birisinden örnekleme girenlerin sayısı tümü ile şansa bırakılmıştır (Karasar, 2006). Oransız eleman örnekleme türlerinden basit tesadüfi örnekleme tekniği kullanılmıştır. Basit tesadüfi örnekleme tekniğinde evrenin içinde bulunan bütün elemanların örnekleme girme ihtimali birbirine eşittir. Bu yüzden hesaplama yapılırken her elemana aynı oranda ağırlık verilmelidir (Arıkan, 2004).

Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan okul bilgileri aracılığıyla Çanakkale il merkezi ile Ezine ve Çan ilçelerindeki ilkokullar ve ortaokullar arasından basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen okullarda görev yapan ve araştırmaya gönüllülük esasına göre katılan tüm öğretmenler araştırmanın örnekleminde yer almıştır. Çanakkale il merkezinden 108 öğretmen, Ezine ilçesinden 52 öğretmen Çan ilçesinden 77 öğretmen seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak ölçekler uygulanmıştır. Veri toplama aracında beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Veri toplama aracının birinci bölümde kişisel bilgi formu bulunmaktadır. Bu bölümde yer alan ifadeler araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, kıdem, branş, medeni hal, yaş, eğitim durumu, çalışılan okul türü ve algılanan gelir düzeyi konularında bilgi toplamak üzere kullanılmıştır.

İkinci bölümde duygusal emek davranışlarını ölçme amacıyla geliştirilen duygusal emek ölçeği kullanılmıştır. Ölçek; Diefendorff ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen Duygusal Emek Ölçeği'nin, Basım ve Beğenirbaş (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmış halidir. Basım ve Beğenirbaş (2012)'ın yaptığı güvenilirlik analizleri sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .80 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç ölçeğin geçerli ve

güvenilirliğinin yeterli olduğunu sergilemektedir. Ölçek 13 maddeden oluşan beşli likert tipinde bir ölçektir. Duygusal emek davranışı yüzeysel davranış, derinden davranış, samimi davranış olarak üç alt bölüme ayrılmıştır. Yüzeysel davranış faktörü 1, 3, 4, 5 ve 6. sorularda bulunmaktadır. Derinden davranış faktörü 7, 8, 9 ve 10. sorulardan oluşmaktadır. Samimi davranış faktörü de 2, 11, 12 ve 13. sorulardan oluşmaktadır. Araştırmada yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda duygusal emek ve alt boyutları için Cronbach Alfa katsayıları yüzeysel davranış alt boyutunda .85, derinden davranış alt boyutunda .91 ve samimi davranış alt boyutunda .63 ve duygusal emek genel toplamı .69 olarak hesaplanmıştır.

Üçüncü bölümde yaşam doyumu ölçeği kullanılmıştır. Yaşam doyumu ölçeği (The Satisfaction with Life Scale-SWLS), şahısların hayattan aldıkları doyumu belirlemek amacıyla Deiner vd. (1985) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek ile ilgili yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda Cronbach Alfa katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır. Ölçek Durak ve arkadaşları (2010) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, 5 maddeden oluşan beşli likert tipinde bir ölçektir. Araştırmada yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda Cronbach Alfa katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın uygulaması 2016 – 2017 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde Çanakkale il merkezi, Ezine ve Çan ilçelerinde bulunan İlköğretim kurumlarında görevli olan öğretmenlerle yapılmıştır. Veri toplama aracı araştırmaya katılmak isteyen öğretmenler tarafından gönüllülük esasına bağlı olarak doldurulmuştur. Anketler araştırmacı tarafından okullara gidilerek uygulanmıştır. Uygulama sırasında öğretmenlere anketle ilgili bilgi verilmiş, nasıl doldurulacağı anlatılmıştır.

Verilerin Analizi

Uygulanan anketler araştırmacı tarafından IBM SPSS 21.0 programına girilmiştir. Ölçekler SPSS 21.0 programında değerlendirilmiştir. Öğretmenler tarafından doldurulan 235 anket formundan 227 tanesi uygun bulunarak değerlendirilmeye alınmıştır. 8 anket formu ise değerlendirmeye alınmamıştır.

Öğretmenlerin duygusal emeğin alt boyutlarına ilişkin görüşleri ile yaşam doyumuna yönelik görüşleri için, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır.

Öğretmenlere sunulan formda öğretmenlerin duygusal emek davranışlarına ilişkin ifadelere hangi düzeyde katıldıkları (1= Hiçbir zaman, 2= Çok nadir, 3= Bazen, 4= Çoğu zaman, 5= Her zaman) verilen değerlerle çözümlenmiştir. Bu çözümlenmeler yapılırken aritmetik ortalamaları:

1.00 – 1.80 arasındaki ortalamalar “hiçbir zaman”

1.81 – 2.60 arasındaki ortalamalar “çok nadir”

2.61 – 3.40 arasındaki ortalamalar “bazen”

3.41 – 4.20 arasındaki ortalamalar “çoğu zaman”

4.21 – 5.00 arasındaki ortalamalar “her zaman” derecesinde davranış olarak kabul edilmiştir ve bulgular buraya göre yorumlanmıştır.

Öğretmenlere sunulan formda öğretmenlerin yaşam doyumunu yüzeyine ilişkin ifadelere hangi düzeyde katıldıkları (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kısmen katılıyorum, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) verilen değerlerle çözümlenmiştir.

Bu çözümlenmeler yapılırken aritmetik ortalamaları:

1.00 – 1.80 arasındaki ortalamalar “kesinlikle katılmıyorum”

1.81 – 2.60 arasındaki ortalamalar “katılmıyorum”

2.61 – 3.40 arasındaki ortalamalar “kısmen katılıyorum”

3.41 – 4.20 arasındaki ortalamalar “katılıyorum”

4.21 – 5.00 arasındaki ortalamalar “kesinlikle katılıyorum” derecesinde davranış olarak kabul edilmiştir ve bulgular buraya göre yorumlanmıştır.

Öğretmenlerin duygusal emek alt boyutlarına ilişkin görüşleri ile yaşam doyumu arasında cinsiyet, yaş, branş, medeni hali, kıdem, eğitim durumu, algılanan gelir düzeyi ve çalışılan eğitim kademesi arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için uygun analizler yapılmıştır. Testlerin normal olup olmadığını belirlemek için mod, medyan, aritmetik ortalama, çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmıştır. Morgan vd. (Morgan vd. 2004, akt. Can, 2014) genel bir kural olarak çarpıklık katsayısının -1 ile +1 arası değerlerini normal dağılımın ölçüsü olarak kabul etmeyi önermektedir.

	N	Kurtosis	Skewness
Duygusal emek ölçek puanları	227	-.388	-.444
Yaşam doyumu ölçek puanları	227	-.389	.331

Araştırmada iki bağımsız değişkeni incelemek için bağımsız örneklem için t-testi uygulanmıştır. İki den fazla değişkeni incelemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. Öncelikle varyanslar homojenliğine bakılmıştır ($p < 0,05$). Varyanslar eşit olduğunda Post Hoc testlerinden Tukey testi kullanılmıştır. varyanslar eşit olmadığına Post Hoc testlerinden Tamhane's 2 testi kullanılmıştır. Duygusal emek ile yaşam doyumu ilişkisini bulmak için Pearson korelasyon testi kullanılmıştır.

Bölüm III

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın problemi ve alt problemlere ait bulgulara yer verilmiştir. Anketten elde edilen veriler analiz edilmiştir ve alt problemlerle değerlendirilmiştir.

Alt Problemlere Ait Bulgular

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Birinci alt problemde “İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışları ve yaşam doyumu algı düzeyleri nedir?” sorusuna cevap aranmıştır.

İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışları incelenmiştir. Duygusal emek davranışı yüzeysel davranış, derinden davranış, samimi davranış olarak üç alt boyutta incelenmiştir.

Tablo 3

Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışlarına İlişkin Görüşlerinin Boyutlarına Göre Dağılımı

Boyutlar	n	$\bar{x}$	s
Yüzeysel Davranış	227	2.68	.93
Derinden Davranış	227	3.63	.95
Samimi Davranış	227	3.94	.46
Duygusal Emek	227	3.36	.60

Tablo 3 incelendiğinde ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışını bazen sergilediği görülmektedir ($\bar{x}$ = 3.36). İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yüzeysel davranışı bazen sergiledikleri görülmektedir ($\bar{x}$ = 2.68). İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin derinden davranışı çoğu zaman sergiledikleri görülmektedir ($\bar{x}$ = 3.63). İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin samimi davranışı çoğu zaman sergiledikleri görülmektedir ($\bar{x}$ = 3.93).

Tablo 4

Öğretmenlerin Yaşam Doyumu Algularına İlişkin Görüşleri

Boyut	n	$\bar{x}$	s
Yaşam Doyumu	227	3.18	.75

Tablo 4 incelendiğinde ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam doyumu algı düzeylerine kısmen katıldıkları görülmektedir ($\bar{x}= 3.18$).

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

İkinci alt problemde ilköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışlarına ilişkin görüşleri arasında; cinsiyet, yaş, branş, medeni hali, kıdem, eğitim durumu, algılanan gelir düzeyi, çalışılan eğitim kademesi değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?" sorularına cevap aranmıştır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, duygusal emek ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5

*Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt**Boyutlarına İlişkin t Testi Sonuçları*

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	s	sd	t	p
Yüzeysel Davranış	Erkek	69	2.90	.90	225	.87	.02*
	Kadın	158	2.59	.93			
Derinden Davranış	Erkek	69	3.74	.82	225	.06	.25
	Kadın	158	3.58	1.00			
Samimi Davranış	Erkek	69	3.98	.49	225	.49	.38
	Kadın	158	3.96	.44			
Duygusal Emek	Erkek	69	2.52	.40	225	.63	.32
	Kadın	158	2.47	.39			

*p<0.05

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin duygusal emek davranışları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(227)} = .63, p > 0.05$]. Alt boyutlar açısından bakıldığında ise yüzeysel davranış boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$t_{227} = .87, p < 0.05$]. Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan erkek öğretmenlerin ($\bar{x} = 2.90$) kadın öğretmenlerden ($\bar{x} = 2.59$) daha fazla yüzeysel davranış gösterdiği saptanmıştır. Diğer alt boyutlarda kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışlarının Yaş Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, duygusal emek ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 6 ve Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 6

Öğretmenlerin Yaşa Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin

Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yüzeysel Davranış	1.723	3	223	.163
Derinden Davranış	.298	3	223	.827
Samimi Davranış	.688	3	223	.560
Duygusal Emek	.879	3	223	.453

Homojenlik testinin sonuçlarına göre, varyans eşitliği anlamlılık değeri $p > 0.05$ olduğu için varyanslar eşit olarak bulunmuştur. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 7

*Öğretmenlerin Yaşa Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA**Sonuçları*

Alt Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Yüzeysel Davranış	Gruplar içi	3.478	3	1.159	1.357	.257
	Gruplar arası	190.565	223	.855		
	Toplam	194.043	226			
Derinden Davranış	Gruplar içi	2.799	3	.933	1.027	.381
	Gruplar arası	202.486	223	.908		
	Toplam	205.285	226			
Samimi Davranış	Gruplar içi	.704	3	.235	1.119	.342
	Gruplar arası	46.776	223	.210		
	Toplam	47.480	226			
Duygusal Emek	Gruplar içi	.364	3	.121	.787	.502
	Gruplar arası	34,412	223	.154		
	Toplam	34.776	226			

Tablo 7’de ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışı ve alt boyutlarına ilişkin davranışların yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin duygusal emek davranışları yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3,223)} = .787, p > 0.05$]. Alt boyutlar açısından bakıldığında da genel duygusal emek davranışlarında olduğu gibi öğretmenlerin görüşleri yine anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$). Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşı ile duygusal emek davranışı arasında anlamlı farklılık bulunmadığı söylenebilir.

İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışlarının Branş Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, duygusal emek ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin branş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek

amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 8 ve Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 8

Öğretmenlerin Branşa Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yüzeysel Davranış	.665	12	214	.784
Derinden Davranış	.907	12	214	.540
Samimi Davranış	2.007	12	214	.025
Duygusal Emek	.673	12	214	.776

Homojenlik testinin sonuçlarına göre, yüzeysel davranış, derinden davranış ve duygusal emek davranışlarında varyans eşitliği anlamlılık değeri $p>0.05$ olduğu için varyanslar eşit olarak bulunmuştur. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Derinden davranışta varyans eşitliği anlamlılık değeri $p>0.05$ olmadığı için varyanslar eşit olarak bulunmamıştır. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tamhane’s 2 testi uygulanmıştır.

Tablo 9

*Öğretmenlerin Branşa Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA**Sonuçları*

Alt Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Yüzeysel Davranış	Gruplar içi	9.365	12	.780	.904	.544
	Gruplar arası	184.678	214	.863		
	Toplam	194.043	226			
Derinden Davranış	Gruplar içi	5.281	12	.440	.471	.930
	Gruplar arası	200.004	214	.935		
	Toplam	205.285	226			
Samimi Davranış	Gruplar içi	3.803	12	.317	1.553	.107
	Gruplar arası	43.677	214	.204		
	Toplam	47.480	226			
Duygusal Emek	Gruplar içi	1.553	12	.129	.834	.616
	Gruplar arası	33.223	214	.155		
	Toplam	34.776	226			

Tablo 9’da ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışı ve alt boyutlarına ilişkin davranışların branşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin duygusal emek davranışları yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F(12_{214}) = .834, p > 0.05$]. Alt boyutlar açısından bakıldığında da genel duygusal emek davranışlarında olduğu gibi öğretmenlerin görüşleri yine anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$). Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin branşı ile duygusal emek davranışı arasında anlamlı farklılık bulunmadığı söylenebilir.

İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışlarının Medeni Hal Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, duygusal emek ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin medeni hal değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10

*Öğretmenlerin Medeni Hale Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına**İlişkin t Testi Sonuçları*

Alt Boyutlar	Medeni hali	N	$\bar{x}$	s	sd	t	p
Yüzeysel Davranış	Evli	201	2.72	.901	225	.18	.10
	Bekâr	26	2.40	1.084			
Derinden Davranış	Evli	201	3.66	.939	225	.24	.20
	Bekâr	26	3.40	1.047			
Samimi Davranış	Evli	201	3.94	.471	225	.05	.88
	Bekâr	26	3.95	.354			
Duygusal Emek	Evli	201	2.50	.385	225	.34	.25
	Bekâr	26	2.40	.441			

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin duygusal emek davranışları medeni hal değişkinine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(227)} = .25$, $p > 0.05$]. Alt boyutlar açısından bakıldığında ise duygusal emeğin alt boyutları medeni hal değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan evli ve bekar öğretmenlerin duygusal emek davranışları arasında anlamlı farklılık bulunmadığı söylenebilir.

İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışlarının Kıdem Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, duygusal emek ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin kıdem değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 11 ve Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 11

Öğretmenlerin Kıdemine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yüzeysel Davranış	1.423	4	222	.227
Derinden Davranış	2.176	4	222	.073
Samimi Davranış	1.116	4	222	.350
Duygusal Emek	1.718	4	222	.147

Homojenlik testinin sonuçlarına göre, yüzeysel davranış, derinden davranış, samimi davranış ve duygusal emek davranışlarında varyans eşitliği anlamlılık değeri $p>0.05$ olduğu için varyanslar eşit olarak bulunmuştur. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 12

Öğretmenlerin Kıdeme Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Farklılık
Yüzeysel Davranış	Gruplar içi	8.311	4	2.078	2.484	.045*	21 yıl ve üstü/16-20 yıl
	Gruplar arası	185.732	222	.837			
	Toplam	194.043	226				
Derinden Davranış	Gruplar içi	5.563	4	1.391	1.546	.190	
	Gruplar arası	199.723	222	.900			
	Toplam	205.285	226				
Samimi Davranış	Gruplar içi	.803	4	.201	.955	.433	
	Gruplar arası	46.676	222	.210			
	Toplam	47.480	226				
Duygusal Emek	Gruplar içi	.766	4	.191	1.249	.291	
	Gruplar arası	34.011	222	.153			
	Toplam	34.776	226				

* $p<0.05$

Tablo 12’de ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışı ve alt boyutlarına ilişkin davranışların kıdeme göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin duygusal emek davranışları kıdeme göre anlamlılık bir farklılık göstermemektedir [$F_{(4,222)}= 1.249$, $p>0.05$]. Alt boyutlar açısından bakıldığında ise yüzeysel davranış boyutunda kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmüştür [$F_{(4,222)}= 2.484$, $p<0.05$]. İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerden kıdemleri 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin, kıdemleri 16-20 yıl olan öğretmenlerden daha çok yüzeysel davranış gösterdikleri saptanmıştır. Diğer alt boyutlarda duygusal emek davranışları kıdeme göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışlarının Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, duygusal emek ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 13 ve Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 13

Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına

İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yüzeysel Davranış	1.942	3	223	.124
Derinden Davranış	.175	3	223	.913
Samimi Davranış	.416	3	223	.742
Duygusal Emek	.494	3	223	.687

Tablo 13’de homojenlik testinin sonuçlarına göre, yüzeysel davranış, derinden davranış, samimi davranış ve duygusal emek davranışlarında varyans eşitliği anlamlılık değeri

$p>0.05$ olduğu için varyanslar eşit olarak bulunmuştur. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 14

Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Yüzeysel Davranış	Gruplar içi	1.795	3	.598	.694	.557
	Gruplar arası	192.248	223	.862		
	Toplam	194.043	226			
Derinden Davranış	Gruplar içi	2.107	3	.702	.771	.511
	Gruplar arası	203.178	223	.911		
	Toplam	205.285	226			
Samimi Davranış	Gruplar içi	.025	3	.008	.039	.990
	Gruplar arası	47.455	223	.213		
	Toplam	47.480	226			
Duygusal Emek	Gruplar içi	.147	3	.049	.316	.814
	Gruplar arası	34.629	223	.155		
	Toplam	34.776	226			

Tablo 14’de ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışı ve alt boyutlarına ilişkin davranışların eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin duygusal emek davranışları eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3,223)} = .316, p>0.05$]. Alt boyutlar açısından bakıldığında da genel duygusal emek davranışlarında olduğu gibi öğretmenlerin görüşleri yine anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin duygusal emek davranışı eğitim durumuna göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışlarının Algılanan Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, duygusal emek ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin algılanan gelir düzeyi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 15 ve Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 15

Öğretmenlerin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yüzeysel Davranış	.753	2	224	.472
Derinden Davranış	1.302	2	224	.274
Samimi Davranış	.176	2	224	.838
Duygusal Emek	.792	2	224	.454

Tablo 15’de homojenlik testinin sonuçlarına göre, yüzeysel davranış, derinden davranış, samimi davranış ve duygusal emek davranışlarında varyans eşitliği anlamlılık değeri $p>0.05$ olduğu için varyanslar eşit olarak bulunmuştur. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 16

Öğretmenlerin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Yüzeysel Davranış	Gruplar içi	1.868	2	.934	1.089	.338
	Gruplar arası	192.175	224	.858		
	Toplam	194.043	226			
Derinden Davranış	Gruplar içi	3.837	2	1.919	2.133	.121
	Gruplar arası	201.448	224	.899		
	Toplam	205.285	226			
Samimi Davranış	Gruplar içi	.708	2	.354	1.696	.186
	Gruplar arası	46.771	224	.209		
	Toplam	47.480	226			
Duygusal Emek	Gruplar içi	.069	2	.035	.223	.800
	Gruplar arası	34.707	224	.155		
	Toplam	34.776	226			

Tablo 16’da ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışı ve alt boyutlarına ilişkin davranışların algılanan gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin duygusal emek davranışları algılanan gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F(2,226) = .223, p > 0.05$]. Alt boyutlar açısından bakıldığında da genel duygusal emek davranışlarında olduğu gibi öğretmenlerin görüşleri yine anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$). Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin algıladığı gelir düzeyi ile duygusal emek davranışı arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışlarının Çalışan Eğitim Kademesi Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, duygusal emek ve alt boyutlarına ilişkin görüşlerinin çalışılan eğitim kademesi değişkenine göre farklılık gösterip

göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17

Öğretmenlerin Çalışan Eğitim Kademesine Göre Duygusal Emek Davranışlarının Alt Boyutlarına İlişkin t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Okul_türü	N	$\bar{x}$	s	sd	t	p
Yüzeysel Davranış	İlkokul	120	2.67	.96	225	0.44	0.83
	Ortaokul	107	2.70	.89			
Derinden Davranış	İlkokul	120	3.60	1.02	225	0.15	0.54
	Ortaokul	107	3.67	.86			
Samimi Davranış	İlkokul	120	4.01	.45	225	0.36	0.02*
	Ortaokul	107	3.87	.46			
Duygusal Emek	İlkokul	120	2.48	.38	225	0.44	0.87
	Ortaokul	107	2.50	.41			

*p<0.05

Tablo 17 incelendiğinde öğretmenlerin duygusal emek davranışları çalışılan eğitim kademesi değişkinine göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(227)} = .87, p > 0.05$]. Alt boyutlar açısından bakıldığında ise samimi davranış boyutunda çalışılan eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$t_{227} = .36, p < 0.05$]. Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan ilkokul öğretmenlerinin ($\bar{x} = 4.01$) ortaokul öğretmenlerinden ($\bar{x} = 3.87$) daha fazla samimi davranış gösterdiği saptanmıştır. Diğer alt boyutlarda ilkokul ve ortaokul öğretmenleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Üçüncü alt problemde ilköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin yaşam doyumu algılarına ilişkin görüşleri arasında; cinsiyet, yaş, branş, medeni hali, kıdem, eğitim durumu, algılanan gelir düzeyi, çalışılan eğitim kademesi değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorularına cevap aranmıştır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Algılarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, yaşam doyumuna ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18

Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	s	sd	t	p
Yaşam doyumuna	Erkek	69	3.21	.87	225	0.04	0.61
	Kadın	158	3.16	.70			

Tablo 18 incelendiğinde öğretmenlerin yaşam doyumuna algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(227)} = .04, p > 0.05$]. İlköğretim kurumlarında çalışan erkek öğretmenler ile kadın öğretmenlerin yaşam doyumuna algıları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Algılarının Yaş Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, yaşam doyumuna ilişkin görüşlerinin yaşa değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 19 ve Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 19

Öğretmenlerin Yaşa Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yaşam Doyumu	.665	3	223	.574

Tablo 19’da homojenlik testinin sonuçlarına göre, varyans eşitliği anlamlılık değeri $p>0.05$ olduğu için varyanslar eşit olarak bulunmuştur. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 20

Öğretmenlerin Yaşa Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar içi	1.579	3	.526	.930	.427
Gruplar arası	126.123	223	.566		
Toplam	127.702	226			

Tablo 20’de ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin yaşam doyumu algıları yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3,223)} = .930, p>0.05$]. Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşı ile yaşam doyumu algıları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Algılarının Branş Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, yaşam doyumuna ilişkin görüşlerinin branş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 21 ve Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 21

Öğretmenlerin Branşa Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yaşam Doyumu	1.119	12	211	.346

Tablo 21’de homojenlik testinin sonuçlarına göre, varyans eşitliği anlamlılık değeri $p>0.05$ olduğu için varyanslar eşit olarak bulunmuştur. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 22

Öğretmenlerin Branşa Göre Yaşam Doyumu Algularına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar içi	9.455	15	.630	1.125	.336
Gruplar arası	118.247	211	.560		
Toplam	127.702	226			

Tablo 22’de ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin yaşam doyumu algıları branşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(15,211)}= 1.125, p>0.05$]. Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin branşı ile yaşam doyumu algıları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Algılarının Medeni Hal Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, yaşam doyumuna ilişkin görüşlerinin medeni hal değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23

Öğretmenlerin Medeni Haline Göre Yaşam Doyumu Algularına İlişkin t Testi Sonuçları

	Medeni Hal	N	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Yaşam Doyumu	Evli	201	3.20	.75	225	0.85	0.21
	Bekar	26	3.00	.77			

Tablo 23 incelendiğinde öğretmenlerin yaşam doyumu algıları medeni hal değişkinine göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(227)} = .85, p > 0.05$]. İlköğretim kurumlarında çalışan evli öğretmenler ile bekar öğretmenlerin yaşam doyumu algıları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Algılarının Kıdem Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, yaşam doyumuna ilişkin görüşlerinin kıdem değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 24 ve Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo 24

Öğretmenlerin Kıdeme Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yaşam Doyumu	0.748	4	422	.536

Tablo 24’de homojenlik testinin sonuçlarına göre, varyans eşitliği anlamlılık değeri $p > 0.05$ olduğu için varyanslar eşit olarak bulunmuştur. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 25

Öğretmenlerin Kıdeme Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar içi	7.970	4	1.993	3.694	.006*
Gruplar arası	119.732	222	.539		
Toplam	127.702	226			

* $p < 0.05$

Tablo 25’de ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının kıdeme göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi

(ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin yaşam doyumu algıları kıdeme göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F(4_{222})= 3.694$, $p<0.05$]. Bu bulguya göre göre kıdemleri 0-5 yıl olan öğretmenlerin kıdemleri 16-20 yıl olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır. Kıdemleri 11-15 yıl olan öğretmenlerin kıdemleri 16-20 yıl olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır. Kıdemleri 21 yıl ve üstü olan öğretmenlerin kıdemleri 6-10 yıl olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır. Kıdemleri 21 yıl ve üstü olan öğretmenlerin kıdemleri 16-20 yıl olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Algılarının Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, yaşam doyumuna ilişkin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26

Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin

Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yaşam Doyumu	2.875	19	207	.000

Tablo 26’da homojenlik testinin sonuçlarına göre, varyanslar eşit olarak bulunmamıştır. Varyanslar homojen olmadığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tamhane’s 2 testi uygulanmıştır.

Tablo 27

*Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Yaşam Doyumunu Algılarına İlişkin ANOVA**Sonuçları*

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar içi	2.036	3	.679	1.204	.309
Gruplar arası	125.666	223	.564		
Toplam	127.702	226			

Tablo 27’de ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam doyumunu algılarının eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin yaşam doyumunu algıları eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(3,223)} = 1.204, p > 0.05$]. Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin eğitim durumu ile yaşam doyumunu algıları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşam Doyumunu Algılarının Algılanan Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, yaşam doyumuna ilişkin görüşlerinin algılanan gelir düzeyi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 28 ve Tablo 29’de gösterilmiştir.

Tablo 28

*Öğretmenlerin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Yaşam Doyumunu Algılarına İlişkin**Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları*

	Levene Test İstatistiği	Serb. Der. 1	Serb. Der. 2	Anlamlılık (p)
Yaşam Doyumu	.256	2	224	.774

Tablo 28’de homojenlik testinin sonuçlarına göre, varyans eşitliği anlamlılık değeri $p>0.05$ olduğu için varyanslar eşit olarak bulunmuştur. Varyanslar homojen olduğu için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılırken Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 29

Öğretmenlerin Algılanan Gelir Düzeyine Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin ANOVA

Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Farklılık
Gruplar içi	13.046	2	6.523	12.743	.000*	Gelir düşük/
Gruplar arası	114.656	224	.512			Gelir orta,
Toplam	127.702	226				Gelir düşük/ Gelir Yüksek

* $p<0.05$

Tablo 29’da ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının algılanan gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, öğretmenlerin yaşam doyumu algıları kıdeme göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F(2_{226})= 12.743$, $p<0.05$]. Bu bulguya göre algılanan gelir düzeyi orta olan öğretmenlerin algılanan gelir düzeyi düşük olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır. Algılanan gelir düzeyi yüksek olan öğretmenlerin algılanan gelir düzeyi düşük olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır.

İlköğretim Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Algılarının Eğitim Kademesi Değişkenine İlişkin Bulguları

İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, yaşam doyumuna ilişkin görüşlerinin eğitim kademesi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 30’de gösterilmiştir.

Tablo 30

*Öğretmenlerin Çalışılan Eğitim Kademesine Göre Yaşam Doyumu Algılarına İlişkin t Testi**Sonuçları*

	Eğitim Kademesi	N	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Yaşam Doyumu	İlkokul	120	3.13	.80	225	0.33	0.32
	Ortaokul	107	3.23	.70			

Tablo 30 incelendiğinde öğretmenlerin yaşam doyumu algıları çalışılan eğitim kademesi değişkinine göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(227)} = .33, p > 0.05$]. İlköğretim kurumlarında çalışan ilkokul öğretmenleri ile ortaokul öğretmenlerinin yaşam doyumu algıları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Dördüncü alt problemde “İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu algıları arasında ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Önce duygusal emek ile yaşam doyumu arasındaki korelasyon incelenmiştir. Sonra ise duygusal emeğin alt boyutları ile yaşam doyumu arasındaki korelasyon incelenmiştir.

Tablo 31

*İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışları**İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Sonuçları*

	Yaşam Doyumu	Duygusal Emek
Yaşam Doyumu	Pearson Correlation	1
	Sig. (2-tailed)	
	N	227
Duygusal Emek	Pearson Correlation	-.122
	Sig. (2-tailed)	.066
	N	227

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 31’de İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi yapılmıştır. Korelasyon sonuçları duygusal emek

davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir ($r = -0.12$, $p > 0.01$). Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 32

İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Yüzeysel Davranış İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Sonuçları

		Yaşam Doyumu	Duygusal Emek
Yüzeysel Davranış	Pearson Correlation	1	
	Sig. (2-tailed)		
	N	227	
Yaşam Doyumu	Pearson Correlation	-.035	1
	Sig. (2-tailed)	.598	
	N	227	227

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 32’de İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yüzeysel davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi yapılmıştır. Korelasyon sonuçları yaşam doyumu algıları ile yüzeysel davranış arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir ($r = -0.03$, $p > 0.01$). Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yüzeysel davranış ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 33

İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Derinden Davranış İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Sonuçları

		Yaşam Doyumu	Duygusal Emek
Derinden Davranış	Pearson Correlation	1	
	Sig. (2-tailed)		
	N	227	
Yaşam Doyumu	Pearson Correlation	.067	1
	Sig. (2-tailed)	.315	
	N	227	227

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 33’de İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin derinden davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi yapılmıştır. Korelasyon sonuçları yaşam doyumu ile derinden davranış arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir ($r = -0.06$, $p > 0.01$). Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin derinden davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 34

İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Samimi Davranışları İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Sonuçları

		Yaşam Doyumu	Duygusal Emek
Samimi Davranış	Pearson Correlation	1	.178**
	Sig. (2-tailed)		.007
	N	227	227
Yaşam Doyumu	Pearson Correlation	.178**	1
	Sig. (2-tailed)	.007	
	N	227	227

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 34’de İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin samimi davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi yapılmıştır. Korelasyon sonuçları duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki göstermektedir ($r = -0.12$, $p > 0.01$). Bu bulguya göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin samimi davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında korelasyon bulunmaktadır.

Bölüm IV

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırma ile ilgili tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Tartışma

Bu bölümde duygusal emek ile ilgili tartışma ve yaşam doyumu ile ilgili tartışmaya yer verilmiştir.

Duygusal emek ile ilgili tartışma. Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışını bazen sergilediği görülmektedir. Alt boyutlar incelendiğinde İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yüzeysel davranışı bazen, derinden davranışı çoğu zaman, samimi davranışı çoğu zaman sergiledikleri görülmektedir. Duygusal emeğin bazen gösterilmesi, Göç (2017)'ün Çanakkale il merkezi ve ilçelerinde görev yapan 479 okul yöneticisi üzerinde ile yapılan çalışma, Çoruk (2014)'un Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde çalışmakta olan idari personelden 191 kişilik örnekleme yaptığı araştırma ve Akbaş (2016)'ın Uşak il merkezinde çalışan 370 ortaokul öğretmeni üzerinde yaptığı çalışma, Hoşgörür ve Yorulmaz (2015)'in Muğla ili merkez ilçesindeki ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 1204 öğretmen yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Öğretmenler öğrencileriyle her zaman rol yapmadığı, öğrencileriyle ve velilerle iletişim kurarken bazen rol yapmak zorunda kaldıkları söylenebilir. Öğretmenler mesleklerini icra etmek için derslerde ve ders dışında karşılaştığı durumlar karşısında rol yaptığı söylenebilir. Öğretmenlerin öğrencileriyle vakit geçirirken öğrencilerine çoğu zaman içtenlikle yaklaştığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin cinsiyetine göre duygusal emek davranışlarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Alt boyutlara bakıldığında yüzeysel davranış alt boyutunda öğretmenlerin cinsiyetine göre erkek öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır. Diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Duygusal emek ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık olduğunu gösteren

çalışmalar vardır. Akbaş (2016)'ın Uşak il merkezinde çalışan 370 ortaokul öğretmeni üzerinde yaptığı çalışma, Bıyık ve Aydoğan (2014)'ın Tokat Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı çalışan 598 kişilik örnekleme yaptığı araştırma sonucuna ve Şat vd. (2015)'in Kayseri il merkezinde bulunan özel okullarda çalışan 157 öğretmen örnekleme yaptığı çalışmanın sonucuyla örtüşmektedir. Toplumda kadınların duygusal erkeklerin ise daha ciddi olduğu düşünülmektedir. Bu durumun araştırmaya da yansıdığı söylenebilir. Erkek öğretmenler duygularını gizlemek için yüzeysel duygusal emek sergilediği düşünülmektedir. Erkek öğretmenlerin insan ilişkilerinde kadın öğretmenlere göre duygularını daha az belli etmelerinden kaynaklandıkları söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşı ile duygusal emek davranışı arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Duygusal emek ile yaş arasında anlamlı farklılık olmadığını gösteren çalışmalar vardır. Kaya (2009)'nın İstanbul'da bulunan özel okul öğretmenlerinden 174 kişilik örnekleme yaptığı çalışmada, Beğenirbaş ve Basım (2013)'in Ankara il merkezinde çalışan 376 öğretmen üzerinde yaptığı araştırma ile örtüşmektedir ve İzmir'de özel bir dershanede görev yapan 130 öğretmen üzerinde yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Öğretmenlik de diğer meslekler gibi profesyonellik gerektiren bir meslektir. Öğretmenlerin yaşı artsa da öğretmenlik mesleğinde benzer davranışlar sergilediği düşünülmektedir. Öğretmenlerin yaşları değişse de bu durum onların duygusal emek davranışlarında farklılık oluşturmamaktadır.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin branşı ile duygusal emek davranışı arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Duygusal emek ile branşı arasında anlamlı farklılık olmadığını gösteren çalışmalar vardır. Polatkan (2016)'ın Aydın il merkezinde kamu ortaokullarında çalışan 265 öğretmen üzerinde yaptığı araştırma ve Beğenirbaş ve Basım (2013)'in Ankara il merkezinde çalışan 376 öğretmen üzerinde yaptığı araştırma ile örtüşmektedir. Okullarda genel olarak sayısal ders öğretmenlerinin daha ciddi

olduğu, sözel ders öğretmenlerinin daha samimi olduğu düşünölmektedir. Ama araştırmamızın sonucu bu genel düşünöceden farklı çıkmıştır. Öğretmenlerin branşı değişse de benzer öğrenci davranışlarına karşı benzer tepkiler vermesinden kaynaklanabilir.

Araştırmanın bulgularına göre ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin medeni hali ile duygusal emek davranışı arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Duygusal emek ile medeni hali arasında anlamlı farklılık olmadığını gösteren çalışmalar vardır. Göç (2017)'ün Çanakkale il merkezi ve ilçelerinde görev yapan 479 okul yöneticisi üzerinde yapılan çalışma, Kaya (2009)'nın İstanbul'da bulunan özel okul öğretmenlerinden 174 kişilik örnekleminle yaptığı çalışma ve Özgün (2015)'ün İzmir'de özel bir dershanede görev yapan 130 öğretmen üzerinde yapılan çalışma örtüşmektedir. Bireylerin evlendikten sonra hayatlarında değişiklik olsa da meslek hayatlarında farklılık oluşmadığı düşünölmektedir. Öğretmenlerin bekârken gösterdiği davranışları evliyken de gösterdiği düşünölmektedir. Öğretmenlerin evli veya bekâr olmalarının öğretmenlikteki davranışlarını değiştirmediği söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışı ile kıdemi arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Duygusal emeğin alt boyutlarından derinlemesine ve samimi davranış ile kıdem arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Özgün (2015)'ün İzmir'de özel bir dershanede görev yapan 130 öğretmen üzerinde yapılan çalışma ve Polatkan (2016)'ın Aydın il merkezinde kamu ortaokullarında çalışan 265 öğretmen üzerinde yaptığı araştırma ile örtüşmektedir. Öğretmenlerin meslekte çalışma süreleri artsa da samimi ve derinlemesine davranış sergileme düzeylerinin değişmediği söylenebilir. Duygusal emeğin alt boyutlarından yüzeysel davranış ile kıdem arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Kıdemleri 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin, kıdemleri 16-20 yıl olan öğretmenlerden daha çok yüzeysel davranış gösterdikleri saptanmıştır. Yüzeysel davranış ile kıdem arasında anlamlı farklılık olduğunu gösteren

çalışmalar vardır. Akbaş (2016)'ın Uşak il merkezinde çalışan 370 ortaokul öğretmeni üzerinde yaptığı çalışma, Şat vd. (2015)'nin Kayseri il merkezinde bulunan özel okullarda 157 öğretmen üzerinde yapılan araştırma ile örtüşmektedir. Öğretmenler yıllar geçtikçe mesleklerinde yıpranmaktadır. Anlamli farkın öğretmenlerin kıdemi arttıkça öğretmenlerin rol yapma davranışını daha fazla kullanmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışı ile eğitim durumu arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Duygusal emek ile eğitim durumu arasında anlamlı farklılık olduğunu gösteren çalışmalar vardır. Şat vd. (2015)'nin Kayseri il merkezinde bulunan özel okullarda 157 öğretmen üzerinde yapılan araştırmada, Bıyık ve Aydoğan (2014)'ın Tokat Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı çalışan 598 kişilik örnekleme yaptığı araştırma ve Göç (2017)'ün Çanakkale il merkezi ve ilçelerinde görev yapan 479 okul yöneticisi üzerinde yapılan çalışma ile örtüşmektedir. Öğretmenlerin eğitim düzeyinin yükselmesi öğretmenlerin akademik olarak gelişmesine yardımcı olmaktadır. Öğretmenlerin eğitim düzeylerinin yükselmesi, öğretmenlerin davranışlarını etkilememesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin algılanan gelir düzeyi ile duygusal emek davranışı arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Duygusal emek ile algılanan gelir durumu arasında anlamlı farklılık olmadığını gösteren çalışmalar vardır. Eğitim sektöründe bu bulguya ait çalışmaya rastlanmamıştır. Öğretmenler gibi kamuda hizmet sektöründe yapılmış çalışmalar vardır. Gürsoy (2016)'un Yalova Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü'ne bağlı kurumlarda çalışan 221 kişi üzerinde yaptığı çalışmada ekonomik tatmin ile duygusal emek arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin duyguları gelir durumlarıyla ilişkisi bulunmamaktadır. Öğretmenlerin gelir seviyesi artması öğretmenlik mesleğine bakış açılarını değiştirmedığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin çalışan eğitim kademesi ile duygusal emek davranışı arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Alt boyutlara bakıldığında, samimi davranış alt boyutunda İlkokul öğretmenlerinin lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır. Diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Duygusal emek ile eğitim durumu arasında anlamlı farklılık olduğunu gösteren çalışmalar vardır. Göç (2017)'ün Çanakkale il merkezi ve ilçelerinde görev yapan 479 okul yöneticisi üzerinde yapılan çalışma ve Hoşgörür ve Yorulmaz (2015)'in Muğla ili merkez ilçesindeki ilkökul, ortaokul ve liselerde görev yapan 1204 öğretmen yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. İlkokul öğretmenleri ortaokul öğretmenlerine göre daha küçük yaş grubundaki öğrencilerle çalışmaktadır. İlkokul öğrencilerinin ihtiyaçları daha fazla olduğu için öğretmenlerle öğrenciler arasında daha samimi bir bağ oluşmaktadır. İlkokul öğretmenin daha küçük yaştaki öğrencilerle çalıştığı için daha çok doğal davranış gösterdiği söylenebilir. Şat vd. (2015)'nin Kayseri il merkezinde bulunan özel okullarda 157 öğretmen üzerinde yapılan araştırma ile çelişmektedir. Özel okullarda öğretmenler öğrencileri hizmet alan bireyler olarak görmektedir. Öğretmenler öğrencilerle mesleklerini kaybetmemek ve okul yönetimiyle sorun yaşamamak için samimi davranış sergilediği söylenebilir.

Yaşam doyumu ile ilgili tartışma. Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının orta düzeyde bulunmuştur. Yaşam doyumunu orta düzey bulan çalışmalar bulunmaktadır. Yıldız (2016) Sivas il merkezindeki okullarda görev yapan 397 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma, Sarıdemir (2015) İstanbul ilinde 305 öğretmen üzerinde yaptığı araştırma, Aydemir (2013)'in İstanbul ilinde çalışan 292 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ve Kıvılcım (2014) Mersin ilinde çalışan 410 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Hizmet sektöründeki birçok meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinin çalışma koşulları zordur. Öğretmenlerin zorlu koşullarda çalışmalarının, ekonomik şartlarının yaşam doyumunu azalttığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin cinsiyeti ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Yaşam doyumu ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunmadığını gösteren çalışmalar vardır. Bu bulgu, Kıvılcım (2014) Mersin İlinde çalışan 410 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma, Soba vd. (2017) Alanya ilçesinde görev yapan 386 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ve Şahin (2008) Adana ve Mersin il merkezinde görev yapan 300 beden eğitimi öğretmeni üzerinde yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Kadın ve erkek öğretmenler aynı ortamlarda çalışmaktadır. Aynı çalışma şartlarında çalışan tüm öğretmenler benzer tepkiler vermektedir. Bu yüzden yaşam doyumunun cinsiyete göre değişmediği düşünülmektedir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşı ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Yaşam doyumu ile yaş arasında anlamlı farklılık bulunmadığını gösteren çalışmalar vardır. Bu bulgu Acar Arasan (2010) Uşak Üniversitesinde görev yapan 170 akademisyen üzerinde yaptığı çalışma, Avşaroğlu vd. (2005)'nin Konya merkezde görev yapan 173 teknik öğretmen üzerinde yaptığı çalışma, Başoğlu vd. (2016) Ankara'nın ilçelerinde çalışan 520 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ve Özyürek vd. (2012) Karabük ilinde ortaöğretim kurumlarında görev yapan 562 öğretmen ve 68 okul yöneticisi üzerinde yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Öğretmenlerin yaşının artması öğretmenlerin mesleklerine bakışlarına etki etmediğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin branşa ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Yaşam doyumu ile branşa arasında anlamlı farklılık bulunmadığını gösteren çalışmalar vardır. Bu bulgu, Şahin (2010)'in Sakarya da 1203 İlköğretim öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışma, Okursoy (2016) Denizli ilinde görev yapan 298 öğretmen üzerinde yaptığı çalışmada, Telef (2011)'in İzmir ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışan 349 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ve Kıvılcım (2014) Mersin İlinde çalışan 410 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ile

örtüşmektedir. Öğretmenlerin farklı olsa da öğretmenler aynı öğrencilere ders vermektedir. Öğretmenlerin branşının farklı olmasının öğretmenlerin yaşamdan aldığı doyum üzerinde etki etmediği söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin medeni hali ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Yaşam doyumu ile medeni hali arasında anlamlı farklılık bulunmadığını gösteren çalışmalar vardır. Bu bulgu, Başoğlu vd. (2016) Ankara'nın ilçelerinde çalışan 520 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma, Şahin (2008) Adana ve Mersin il merkezinde görev yapan 300 beden eğitimi öğretmeni üzerinde yaptığı çalışma, Okursoy (2016) Denizli ilinde görev yapan 298 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ve Şahin (2010)'in Sakarya da 1203 İlköğretim öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Evli öğretmenler aile oldukları için yaşamdan daha çok doyum aldığı düşünülmektedir. Bekar öğretmenler de okulda öğrencileri tarafından sevmekte ve okulda aile ortamı oluşturmaktadır. Bu yüzden anlamlı farklılığın oluşmadığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin kıdemi ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Araştırma sonucuna göre kıdemleri 0-5 yıl, 11-15 yıl ve 21 yıl ve üstü olan öğretmenlerin kıdemleri 16-20 yıl olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır. Bulgu Şimşek (2011)'in Eskişehir ilinde Anadolu Üniversitesi 233 akademisyen üzerinde yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Öğretmenler 15 yılını doldurduğunda belli seviyede maddi ve manevi doyuma ulaşmaktadır. Mesleğe ilk başladığı zamanki isteği azalan, maddi ve manevi doyuma ulaşan bireylerin durgunluk dönemine girmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Kıdemleri 21 yıl ve üstü olan öğretmenlerin kıdemleri 6-10 yıl olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır. Bu bulgu, Özkul (2014) Gaziantep ili Şahinbey ilçesindeki ortaokullarda görev yapmakta olan 526 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Kıdemi 21 yıl ve üstü öğretmenler, öğretmenlik mesleğinde maaş olarak en üst

noktalara ulaştığı dönemdir. Aynı zamanda öğretmenlerin okuttukları öğrencilerin meslek sahibi olup iyi bir noktaya geldikleri dönemdir. 21 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerin maddi ve manevi olarak üst noktaya gelmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam doyumu ile eğitim durumu arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Yaşam doyumu ile eğitim durumu arasında anlamlı farklılık bulunmadığını gösteren çalışmalar vardır. Bu bulgu Telef (2011)'in İzmir ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışan 349 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma, Yılmaz ve Şahin (2009) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 2116 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ve Soba vd. (2017) Alanya ilçesinde görev yapan 386 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Öğretmenler kendilerini geliştirmek için eğitim düzeylerini arttırmak istemektedir. Okullarda eğitim düzeyi yüksek olan öğretmenlere yaşam doyumunu arttıracak teşvikler verilmemektedir. Bu yüzden anlamlı farklılığın olmadığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin algılarının algılanan gelir durumu ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bu bulguya göre algılanan gelir düzeyi yüksek ve orta olan öğretmenlerin algılanan gelir düzeyi düşük olan öğretmenlerden daha çok yaşam doyumu algısına sahip oldukları saptanmıştır. Yaşam doyumu ile algılarının algılanan gelir durumu arasında anlamlı farklılık bulunduğunu gösteren çalışmalar vardır. Bu bulgu, Şahin (2010)'in Sakarya da 1203 İlköğretim öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışma, Başoğlu vd. (2016) Ankara'nın ilçelerinde çalışan 520 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma, Kabasakal ve Baş (2013) farklı üniversitelerde öğrenim gören 258 öğretmen adayı üzerinde yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Öğretmenler yaşamlarında birçok ihtiyacı bulunmaktadır. Algılanan gelir düzeyi arttıkça bu ihtiyaçlar daha çok giderilir. Bu ihtiyaçların daha fazla karşılanmasının öğretmenleri daha mutlu ettiği ve yaşam doyumu sağladığı söylenebilir.

Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin çalışılan eğitim kademesi ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Yaşam doyumu ile çalışılan eğitim kademesi arasında anlamlı farklılık bulunmadığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır Bu bulgu, Okursoy (2016) Denizli ilinde görev yapan 298 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma, Aydemir (2013)'in İstanbul ilinde çalışan 292 öğretmen üzerinde yaptığı araştırma ve Telef (2011) İzmir ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışan 349 öğretmen üzerinde yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Öğretmenler eğitimin çeşitli kademelerinde, farklı yaş grubundan öğrencilerle karşılaşmaktadır. Öğrenciler farklı yaş grubu olsa da öğretmenler öğrenciler için benzer tutum sergilemektedir. Bu yüzden eğitim kademesinin farklı olmasının yaşamdan alınan doyumu etkilemediği söylenebilir.

Duygusal emek ve yaşam doyumunun korelasyonu ile ilgili tartışma. Araştırmanın bulgularına göre İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Duygusal emeğin alt boyutları ile yaşam doyumu incelendiğinde yüzeysel davranış ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Samimi davranış ile yaşam doyumu arasında korelasyon bulunmuştur. Samimi davranış ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık olduğunu belirten bir çalışmaya rastlanmamıştır. Samimi davranan kişiler bu davranışı göstermek için kendilerini zorlamadığı düşünülmektedir. Samimi davranış insanların kendi içinden geldiği gibi ifade etmesidir. Samimi davranan öğretmenlerin rol yapmak zorunda kalmadığı düşünülmektedir. Öğretmenler rol yapmadıkları için hayatta daha mutlu oldukları söylenebilir. Duygusal emeğin alt boyutlarından derinden davranış ile yaşam doyumu arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Bu bulgu, Gopalan vd. (2013) Amerika'da 241 üniversite çalışanı ile yaptığı araştırma ile örtüşmektedir. Derinden davranış sergileyen öğretmenler rol yapmak zorunda kalmaktadır. Öğretmenlerin rol yapmak zorunda kalmasının öğretmenlerin yaşam doyumunu olumsuz etkilediği söylenebilir.

Sonuç

Bu başlık altında öğretmenlerin duygusal emek ile yaşam doyumu algıları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan çalışmanın analiz sonuçları sunulmaktadır. Yapılan çalışmada öğretmenlerin duygusal emek davranışları ve yaşam doyumu algı düzeyleri incelenmiştir. Duygusal emek davranışı ve yaşam doyumu algılarının demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Son olarak da duygusal emek davranışı ile yaşam doyum algı düzeyi arasındaki ilişkiye yer ver verilmiştir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin duygusal emek davranışını bazen sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının ise çoğu zaman düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aşağıda çalışmada ele alınan demografik değişkenler çerçevesinde ortaya çıkan sonuçlar yer almaktadır.

Cinsiyet

1. Öğretmenlerin duygusal emek davranışları genel düzeyde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Alt boyutlar açısından bakıldığında ise derinlemesine davranış ve samimi davranış cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermezken, yüzeysel davranış alt boyutunda anlamlı bir farklılık söz konusudur.

2. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının anlamlı farklılık göstermediği sonucu bulunmuştur.

Yaş

1. Yaş değişkenine göre öğretmenlerin duygusal emek davranışının ve alt boyutlarının anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

2. Öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının da yaş değişkeni açısından benzer şekilde anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Branş

1. Branş değişkeni açısından bakıldığında öğretmenlerin duygusal emek davranışının ve alt boyutlarının anlamlı farklılık göstermediği sonucu saptanmıştır.

2. Öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının da branş değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermediği sonucu saptanmıştır.

Medeni hal

1. Medeni hal değişkenine göre öğretmenlerin duygusal emek davranışının ve alt boyutlarının anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

2. Medeni hal değişkenine göre öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kıdem

1. Duygusal emek davranışlarının geneli, alt boyutlarından derinlemesine davranış ve samimi davranışın, kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Kıdem değişkeni ile yüzeysel davranış alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

2. Kıdem değişkeni açısından bakıldığında öğretmenlerin yaşam doyumlarının anlamlı farklılık gösterdiği sonucu bulunmuştur.

Eğitim durumu

1. Eğitim durumu değişkenine göre öğretmenlerin duygusal emek davranışının ve alt boyutlarının anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

2. öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının da eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Algılanan gelir düzeyi

1. Algılanan gelir düzeyi değişkeni açısından bakıldığında öğretmenlerin duygusal emek davranışının ve alt boyutlarının anlamlı farklılık göstermediği sonucu bulunmuştur.

2. öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının ise algılanan gelir düzeyi değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışılan eğitim kademesi

1. Öğretmenlerin duygusal emek davranışlarının geneli, alt boyutlarından derinlemesine davranışı ve yüzeysel davranışı, çalışılan eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Çalışılan eğitim kademesi değişkeni ile samimi davranış alt boyutu arasında ise anlamlı farklılık bulunmuştur.

2. Çalışılan eğitim kademesi değişkenine göre öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Duygusal emek ile yaşam doyumu

1. Duygusal emek davranışı ile yaşam doyumu arasında ilişki bulunmamıştır.

2. Duygusal emeğin alt boyutlarından derinlemesine davranış ve samimi davranış ile yaşam doyumu arasında ilişki bulunmamıştır. Samimi davranış ile yaşam doyumu arasında düşük düzeyde pozitif ilişki bulunmuştur.

Öneriler

1. Öğretmenlerin duygusal emek davranışı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışma Çanakkale ili ile sınırlı tutulmuştur. Bu çalışma farklı illerde de yapılabilir.

2. Duygusal emek davranışlarını ölçen duygusal emek anketinin 5. maddesi olan “Gerektiğinde maske takarım” ifadesi öğretmenlerin önyargıyla yaklaştığı bir ifade olmuştur. Yapılacak olan çalışmalarda bu ifade yeniden değerlendirilebilir.

3. Araştırma Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi İlkokul ve Ortaokul öğretmenleri ile yapılmıştır. Bu çalışma özel okul öğretmenlerine de uygulanabilir. Aynı zamanda orta öğretim kademesinde bulunan lise öğretmenlerine de uygulanabilir.

4. Araştırmada 16-20 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin yaşam doyumu algılarının en düşük düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Yaşam doyumunu arttırmak için 16-20 yıl kıdemi olan öğretmenlere yönelik yasal düzenlemeler yapılabilir.

5. Araştırmada 16-20 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin yaşam doyumu daha düşük düzeyde bulunmaktadır. Buna yönelik derinlemesine nitel bir çalışma ile bunun nedenleri araştırılabilir.

6. Benzer şekilde kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin yaşam doyumu algıları da diğer kıdem aralıklarına göre daha düşük bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleğe başladığı ilk yıllardaki heyecan ve hevesinin düşmemesi için ve öğretmenlerin kariyer platosu yaşamamaları için bu dönemde çeşitli şekillerde desteklenmesi sağlanabilir.

7. Araştırmada öğretmenlerin algılanan gelir düzeyi azaldıkça yaşam doyumu da azalmaktadır. Öğretmenlerin yaşam doyumunun artırılması için maddi olarak artış sağlanmalıdır.

8. Duygusal emek ve yaşam doyumu konusunda yapılan araştırmalarda algılanan gelir düzeyine ait fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yönde araştırmalar yapılabilir.

9. Duygusal emek ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen Türkiye’de yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Duygusal emek ile yaşam doyumunun ilişkisini inceleyen nitel ve nicel çalışmalar artırılabilir.

10. Araştırmada erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla duygusal emek davranışı sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun neden kaynaklandığını bulmak için derinlemesine araştırmalar yapılabilir.

11. Araştırmada ortaokul öğretmenlerinin ilkokul öğretmenlerinden daha az samimi davranış gösterdiği sonucu bulunmuştur. Ortaokul öğretmenlerinin samimi davranışlarını arttırmak için öğrencilerle daha fazla etkileşim kurmaları gerekmektedir. Etkileşim sağlamak için ders dışı etkinliklerin artırılması, öğrenci koçluğu gibi etkinlikler artırılabilir.

Kaynakça

- Acar Arasan, B. N. (2010). *Akademisyenlerde yaşam doyumu, iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Acar, E.A. (2011). *Kronik hastalıkların, hastaların aile işlevleri ve yaşam doyumları üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Arıkan, R. (2004). *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama*. Ankara: Asil.
- Ashforth, E. B. ve Humphrey, R.H. (1993). Emotional labor in service roles: The influence of identity. *The Academy of Management Review*, 18(1), 88-115
- Akbaş, A. (2016). *Öğretmenlerin örgütsel politika algıları ile duygusal emek düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Akyol, S. U. (2013). *Boşanmış ve boşanmamış aileye sahip ergenlerin yalnızlık, yaşam doyumu, sosyal destek ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Al-Attayah, A. ve Nasser, R. (2016). Gender and age differences in life satisfaction within a sex-segregated society. *Sampling youth in Qatar, International Journal of Adolescence and Youth*, 21(1), 84-95.
- Avşaroğlu, S., Deniz, M. E. ve Kahraman A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 14, 116-129.
- Aydemir, H. (2013). *Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ve yaşam doyumlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

- Başaran, D. (2016). *Medeni durumun öğretmenlerin benlik saygısı ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başer Şeker, G. (2009). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yaşam doyumlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başoğlu B., Şekeroğlu M.O. ve Altun E. (2016). Öğretmenlerin aile-iş çatışması ve iş-aile çatışmalarının yaşam doyumuna etkisi ve bazı demografik özelliklere göre incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(32), 277-291.
- Beğenirbaş, M. ve Basım, N. (2013). Duygusal emekte bazı demografik değişkenlerin rolü: görgül bir araştırma. *Çankaya University Journal of Humanities and Social Sciences*, 10(1), 45-57.
- Beğenirbaş, M. ve Meydan, C.H. (2012). Duygusal emeğin örgütsel vatandaşlık davranışıyla ilişkisi: öğretmenler üzerine yapılmış bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 159-181.
- Benson, N., Ginsburg, J., Grand, V., Lazyan, M., Weeks, M. ve Collin, C., (2012). *Psikoloji* (Çev. E. Lakşe). İstanbul: Alfa.
- Bıyık, Y. ve Aydoğan, A. (2014). Duygusal emek ile örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisi: Bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3) 159-180.
- Bibi, F., Chaudhry , A. G. , Awan, E. A. (2015). Impact of gender, age and culture on life satisfaction. *Pakistan Association of Anthropology, Special issue 27(2)*,1649-1652.
- Bulut, N. (2007). Okul psikolojik danışmanlarının yaşam doyumu, stresle başa çıkma stratejileri ve olumsuz otomatik düşünceleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 27(3) 2-13.

- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Chang, J.P. ve Chiu, J.M. (2009). Flight attendants' emotional labor and exhaustion in the Taiwanese airline industry. *J. Service Science & Management* 2, 305-311.
- Çoruk,A. (2014). Yükseköğretim kurumlarında görev yapan idari personelin duygusal emek davranışları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 79-93.
- Çukur, C.Ş. (2009). Öğretmenlerde duygusal işçilik ölçeği geliştirme: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(2), 530-574.
- Dahling, J.J. ve Perez, L.A. (2009). Personality and individual differences. *The Official Journal of the International Society for the Study of Individual Differences*, 48, 574–578.
- Diener, E., Robert, A. Emmons, Larsen, R. J. and Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Dikmen, A.A. (1995). İş doyumunu ve yaşam doyumunu ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 50(3-4) 115-140.
- Durak, M., Durak, Ş. E, ve Gencoz T. (2010). Psychometric properties of the satisfaction with life scale among Turkish university students, correctional officers, and elderly adults. *Social Indicators Research*, 99(3), 413-429.
- Dündar, S. (1993). Teorik çerçeve içinde yaşamdan duyulan tatmin kavramı. *Yönetim Dergisi*, 4(15) 49-55.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım.
- Erdoğan, E. (2016). *Hemşirelerin bireysel sosyal sorumluluk düzeyleri ile yaşam doyumunun demografik değişkenlere göre araştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

- Eryılmaz, A. (2009). Ergen öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 975-989.
- Fernández-Ballesteros, R., Zamarrón, M. D. ve Ruíz, M.A. (2001). The contribution of socio-demographic and psychosocial factors to life satisfaction. *Ageing and Society*, 21, 25-43.
- Goffman, E. (1959). *The Presentation of Self in Everyday Life*, New York: Anchor Books.
- Gopalan, N. Culbertson, S. S. ve Leiva, P. I. (2013). Explaining emotional labor's relationships with emotional exhaustion and life satisfaction: moderating role of perceived autonomy. *Universitas Psychologica*, 12(2), 347-356.
- Göç, A. (2017). *Okul yöneticilerinin duygusal emek ve iş doyumunu arasındaki ilişkiye dair bir inceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Grandey A.A. (2000). Emotion regulation in the work place: a new way to conceptualize emotional labor. *Journal of Occupational Health Psychology*, 5(1). 95-110.
- Gürsoy, G. (2016). *Yalova Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü çalışanlarının duygusal emek davranışları ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Hochschild, A. R. (2003). *The managed heart commercialization of human feeling*. Berkeley: University of California Press.
- Hoşgörür T. ve Yorulmaz Y. İ. (2015). Öğretmenlerin Liderlik Davranışları İle Duygusal Emekleri Arasındaki İlişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(2). 166-190.
- Johnson, H. ve A. M. (2004). *The story behind service with a smile: the effects of emotional labor on job satisfaction, emotional exhaustion, and affective well-being*

- (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). University of South Florida, College of Arts and Sciences, Florida.
- Kabasakal, Z. ve Baş, A. (2013). Öğretmen adaylarında yaşam doyumunun yordayıcısı olarak problem çözme becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 27-35.
- Kalfa, S. (2017). *Spor Bilimleri ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yaşam doyumu ve serbest zaman doyumunun incelenmesi (Uşak üniversitesi örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karim, J. ve Weisz, R. (2011). Emotions at work: the role of emotional intelligence and emotional labor in predicting work-family conflict, psychological distress, and life satisfaction. *International Journal of Arts & Sciences*, 4(3), 29-44.
- Kaya, E. (2009). *Özel okul öğretmenlerinin duygusal emek davranışını algılama biçimleri ile iş doyumları ve iş stresleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, F. (2014). *Duygusal emek ile tükenmişlik ve iş doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı huzurevlerinde çalışan yaşlı bakım personeline yönelik bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Kaya, U. ve Özhan, Ç.K. (2012). Duygusal emek ve tükenmişlik ilişkisi: Turist rehberleri üzerine bir araştırma. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 3(2), 109 – 130.
- Keleş, Y. (2014). *Örgütsel adaletin duygusal emek üzerindeki etkisi: Antalya'daki beş yıldızlı otel işletmelerinde bir araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Kıvılcım, P. (2014). *Öğretmenlerde iş doyumunu, özyeterlik inancı ve yaşam doyumunu ilişkisinin karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Toros Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kızanlıklılı, M.M. (2014). *Otel işletmelerinde duygusal emek öncüllerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Köksel, L. (2009). *İş yaşamında duygusal emek ve ampirik bir çalışma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Lazányi, K. (2010). Who benefits from emotional labor? *Abstract Agroinform Publishing House* 1-4.
- Mavi, D. (2015). *Öğretmen görüşlerine göre duygusal emek, iş özellikleri ve iş akışı arasındaki ilişki (Elbistan ilçesi örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Morris, A. J. ve Feldman, D. C. (1996). The dimensions, antecedents, and consequences of emotional labor. *The Academy of Management Review*, 21(4), 986-1010.
- Nee, C. H. , Yaacob, S. N. , Baharudin, R. ve Jo-Pei, T. (2016). Adolescents' life satisfaction in Selangor, Malaysia: the effect of demographic differences. *Asian Social Science* 12(2) 1-8.
- Neugarten, B.L., Havighurst, R.J. ve Tobin, S.S. (1961). The Measurement of the Life Satisfaction. *Journal of Gerontology* (16) 134-143.
- Okursoy, F. T. (2016). *Öğretmenlerin özyeterlik algıları ile yaşam doyumları arasındaki ilişki* (Tezsiz Yüksek Lisans Projesi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Denizli.

- Onay, M. (2011). Çalışanın sahip olduğu duygusal zekâsının ve duygusal emeğinin, görev performansı ve bağlamsal performans üzerindeki etkisi. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 11(4), 587-600.
- Oral, L. ve Köse, S. (2011). Hekimlerin duygusal emek kullanımı ile iş doyumunu ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiler üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2). 463-492.
- Oshio, T. (2012). Gender differences in the associations of life satisfaction with family and social relations among the Japanese elderly. *Journal of Cross-Cultural Gerontology*, 27(3) 259-274.
- Özbek, M. (2016). *Evli bireylerde yaşam doyumunu ve psikolojik iyi oluşlarının çeşitli değişkenlerle incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdevecioğlu, M. (2003). İş tatmini ve yaşam tatmini arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. K. Çonkar (Ed.), *11.Yönetim ve Organizasyon Kongresi*. Afyon Karahisar: Afyon Karahisar Üniversitesi.
- Özer, M. ve Karabulut, Ö.Ö. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumunu. *Turkish Journal of Geriatrics* 6(2), 72-74.
- Özgün, A. (2015). *Duygusal emek davranışlarının iş sektörü üzerindeki etkisi: eğitim sektöründe bir uygulama* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özkul R. (2014). *Ortaokul öğretmenlerinde iş-aile çatışması ve yaşam doyum düzeyleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- Özyürek A., Gümüş H. ve Doğan S. (2012). Öğretmen ve okul yöneticilerinin tükenmişlik ve yaşam doyumunun incelenmesi. *International Journal of Human Sciences* 2(9), 892-904.
- Pala, T. ve Tepeci, M. (2009). Turizm işletmelerinde çalışanların duygusal emek düzeyi ve duygusal emeğin çalışanların tutumlarına etkileri. E. Torlak (Ed.), *17. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi* içinde (s.113-119). Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Polat, A. (2014). *Egzersiz yapan ve yapmayan emniyet mensuplarının yaşam doyumu iş tatmini ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi (Sakarya İli Örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Polatkan, N. N. (2016). *Ortaokul öğretmenlerinin duygusal emek davranışları ile iş doyumları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Sarıdemir, T. (2015). *Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin liderlik stillerinin ve bazı kişisel değişkenlerin öğretmenlerin yaşam doyumu üzerindeki etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Savaş, A. C. (2012). *İlköğretim okul müdürlerinin duygusal zekâ ve duygusal emek yeterliklerinin öğretmenlerin iş doyumuna etkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Seçer, E. ve Tınar, M.Y. (2004). İşyerinde tükenmişlik kaynağı olarak duygusal emek hemşireler üzerinde yapılan bir araştırma, *9. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.

- Seçer H.Ş. (2005). Çalışma yaşamında duygular ve duygusal emek: sosyoloji, psikoloji ve örgüt teorisi açısından bir değerlendirme, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 0(50): 813-835
- Siedlecki, K. L., Tucker-Drob, E. M., Oishi, S. ve Salthouse, A. T. (2008). Life satisfaction across adulthood. Different determinants at different ages? *J Posit Psychol*, 3(3): 153–164.
- Soba M., Babayiğit A., ve Demir E. (2017). Yaşam doyumu ve tükenmişlik; öğretmenler üzerine bir araştırma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9(19): 269-286.
- Şad, B. (2017). *Konaklama işletmelerinde çalışan bireylerin tükenmişlik düzeylerinin yaşam doyumuna etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Şahin Ş. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumu düzeyleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Şahin, E. (2010). *İlköğretim öğretmenlerinde yaratıcılık, mesleki tükenmişlik ve yaşam doyumunu* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Şat, A. Amil O. ve Özdevecioğlu, M. (2015). Duygusal zekâ ve duygusal emek düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi: özel okul öğretmenleri ile bir araştırma. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 39(2), 1-20.
- Şimşek, E. (2011). *Örgütsel iletişim ve kişilik özelliklerinin yaşam doyumuna etkileri*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Telef, B. B. (2011). The study of teachers' self-efficacy, job satisfaction, life satisfaction and burnout. *Elementary Education Online*, 10(1), 91-108.
- Turgut, E. M. (2010). *İş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi ve İstanbul'daki devlet üniversite hastanelerinde çalışan ameliyathane hemşirelerine yönelik bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkey, O., Ünal, A., Taşar, O.,(2011). Motivasyonel ve yapısal etkenler altında duygusal emeğin işe bağlılığa etkisi. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 201-222.
- Yılmaz, E. ve Aslan, H. (2013). Öğretmenlerin iş yerindeki yalnızlıkları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(3) 59-69.
- Yılmaz E. ve Şahin M. (2009). A study into life satisfaction levels of the teachers working at primary education in terms of some variables. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 4(4), 1404-1414.
- Yılmaz, E. ve Sünbül, A. M. (2009). Öğretmenlerin yaşam doyumları ve okullardaki örgütsel güven düzeyi. *Journal of Qafqaz University*, 3(27), 172-179.
- Yıldız, E. (2016). *Öğretmenlerin meslek etik ilkelerine uygun davranma algılarının işe yabancılaşma - yaşam doyumu ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Yılmaz, K., Altinkurt, Y., Güner, M., & Şen, B. (2015). The relationship between teachers emotional labor and burnout level. *Eurasian Journal of Educational Research*, 59, 75-90.

Ekler

EK-A: Anket Uygulama İzni

 TC
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI

Sayı : 93130991-044-E.61316 01.06.2016
Konu : Anket Çalışması (Cem MORAN)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 09.05.2016 tarihli ve 33813216-044-E.51424 sayılı yazınız.

Enstitünüz Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı 15290101005 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Cem MORAN'ın "**İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışları ile Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişki**" başlıklı tez çalışması ile ilgili Çanakkale Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 30.05.2016 tarih ve 60305806-44-E.5949102 sayılı yazısı ve ekleri ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

 e-imzalıdır
Sami YILMAZ
Genel Sekreter

Ek :

- 1 - Yazı (1 sayfa)
- 2 - Makam Onayı (1 sayfa)
- 3 - Komisyon Raporu (1 sayfa)
- 4 - Mühürlü Form (1 adet)

Not: 5070 sayılı elektronik imza kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Terzioğlu Yerleşkesi Rektörlük Binası B Blok Zemin Kat
2862180018 Bilgi için:Leyla AVCI
Memur

31 Mayıs 2016

17228

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

TEİİ
ÇANAKKALE

Sayı : 60305806-44-E.5949102

30.05.2016

Konu : Anket Çalışması

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 10/05/2016 tarihli ve 51818 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Cem MORAN tarafından yapılması düşünülen anket çalışması ile ilgili alınan Makam Onayı, Komisyon Raporu ve Mühürlü Anket Formu ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Zülfü MEMİŞ
Millî Eğitim Müdürü

Ek :

- 1-Makam Onayı (01 adet - 01 sayfa)
- 2-Komisyon Raporu (01 adet - 01 sayfa)
- 3-Mühürlü Form (01 adet - 01 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
31.05.2016

Nusret GERCİK
VHK

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Yenişehir Bulvarı, Çarşı, 46100
141 8000 212 94 52 11

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

101. yıl
ÇANAKKALE

Sayı : 60305806-44-E.5834872

26.05.2016

Konu: Anket Çalışması

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ÇANAKKALE

İlgi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 10/05/2016 tarihli ve 51818 sayılı yazısı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Cem MORAN tarafından "İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışları İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişki" konulu tez çalışması kapsamında, Mayıs 2016 - Eylül 2016 tarihleri arasında, ekte belirtilen okullarda görev yapan öğretmenlere yönelik anket yapılma isteği ilgi yazısıyla teklif edilmekte olup; Müdürlüğümüz Anket-Araştırma İnceleme Komisyonunca incelenerek uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

İbrahim FIRAT
Şube Müdürü

OLUR
26.05.2016

Erdal DOĞANCI
Millî Eğitim Müdürü V.

Ek :
1-Komisyon Raporu (01 adet - 01sayfa)
2-Okul Listesi (01 adet - 03 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.
26/05/2016
Mehmet ARSLAN
Memur

Millî Eğitim Müdürlüğü Ek Bina
Elektronik Ağ: stratejigelisirme17@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Özgür AYDIN
Tel: 0286 212 94 55-115

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

FORM: 2

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Cem MORAN
Kurumu / Üniversitesi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Araştırma yapılacak iller/ilçeler	Çanakkale Merkez, Ezine, Çan
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Anaokul, İlkokul, Ortaokul
Araştırmanın konusu	"İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Duygusal Emek Davranışları İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişki"
Üniversite / Kurum Onayı	Var
Araştırma/Proje/Ödev/Tez Önerisi	Tez Çalışması
Veri Toplama Araçları	Anket Formu
Görüş İstenilecek Birim/Birimler	Öğretmenler
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
UYGUNDUR	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalef Üyenin Adı ve Soyadı:	

KOMİSYON

24.05/2016
Erdal Doğan
Komisyon Başkanı
Erdal DOĞANCI

Süheyla H. Yurdusev
Üye
Süheyla H. YURDUSEV

Nazife Nusran
Üye
Nazife NUSRAN

Anket Uygulanacak Okul Listesi

İl Adı	İlçe Adı	Kurum Adı
ÇANAKKALE	MERKEZ	AKÇAPINAR İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	AKÇAPINAR ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ALİ AĞAOĞLU ANAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ANAFARTALAR İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ARIBURUN İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ATATÜRK ANAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ATATÜRK İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ATATÜRK ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	BARBAROS HAYRETTİN PAŞA İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	CEVATPAŞA ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	CUMHURİYET ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ÇANAKKALE BİLİM VE SANAT MERKEZİ
ÇANAKKALE	MERKEZ	ÇANAKKALE İMAM HATİP ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ÇANAKKALE TİCARET BORSASI İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ERENKÖY İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ERENKÖY ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	GAZİ ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	GÜZELYALI İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	HÜSEYİN AKİF TERZİOĞLU ANAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	HÜSEYİN AKİF TERZİOĞLU İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	HÜSEYİN AKİF TERZİOĞLU ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	İSTİKLAL İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	KAYADERE İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	KEPEZ ATATÜRK İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	KEPEZ MEHMET AKİF ERSOY ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	KUMKALE ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	KUMKALE 100. YIL İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	MERKEZ IŞIKLAR MUHARREM YILMAZ İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	MERKEZ IŞIKLAR MUHARREM YILMAZ ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	MUSTAFA KEMAL İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ÖMER MART ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ÖZLEM KAYALI İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	SARAYCIK İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	SARICAEİ İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ŞEMSETTİN FATMA ÇAMOĞLU ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ŞİNASİ VE FİGEN BAYRAKTAR ORTAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	TURGUT REİS ORTAOKULU

ÇANAKKALE	MERKEZ	VALİ FAHRETTİN AKKUTLU İLKOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	ZÜBEYDE HANIM ANAOKULU
ÇANAKKALE	MERKEZ	18 MART İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	AKKÖY İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	CEVATPAŞA ORTAOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	ÇETMİ İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	EZİNE CUMHURİYET ANAOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	EZİNE İMAM HATİP ORTAOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	GAZİ İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	GAZİ ORTAOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	GEYİKLİ İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	GEYİKLİ ORTAOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	GÖKÇEBAYIR İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	KUMBURUN İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	MAHMUDIYE İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	MAHMUDIYE ORTAOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	PINARBAŞI İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	SARISÖĞÜT İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	SARISÖĞÜT ORTAOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	ULUKÖY İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	ULUKÖY ORTAOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	ÜVECİK İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	YAHYAÇAVUŞ İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	YAHYAÇAVUŞ ORTAOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	22 EYLÜL İLKOKULU
ÇANAKKALE	EZİNE	75.YIL İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	ATATÜRK İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	BOZGUÇ İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	CUMHURİYET İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	ÇAN ANAOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	DANAPINAR İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	DERENTİ İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	ETİLİ İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	ETİLİ ORTAOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	İSTİKLAL İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	KOCAYAYLA ENGİNÜZ İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	KOCAYAYLA ENGİNÜZ ORTAOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	MEHMET AKİF ERSOY İLKOKULU

ÇANAKKALE	ÇAN	OSMAN CANERİ İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	OSMAN CANERİ ORTAOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	ÖZER İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	ÖZER ORTAOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	SÖĞÜTALAN İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	ŞEHİT BİNBAŞI ERCAN KURT ORTAOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	ŞEHİT ENGİN EKER ORTAOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	TERZİALAN İLKOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	ZEYNEP BODUR OKYAY ANAOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	23 EYLÜL ORTAOKULU
ÇANAKKALE	ÇAN	75.YIL MURAT KÖSE İLKOKULU

Anket izin E-postaları

Outlook.com

E-postada ara

Klasörler

Gelen kutusu

Arşiv

Gereksiz

Taslaklar 11

Gönderilmiş

Silinmiş

Yeni klasör

YNT: Anket izni

Memduh BEĞENİRBAŞ (mbegenirbas@kho.edu.tr) Kişilere ekle 13.02.2016

Kime: cem moran

Cem Bey tabiki kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda ve tezinizde başarılar.

Dr.Memduh Begenirbaş
KHO İşt.Böl. Öğr.Grv.

Gönderen: cem moran [cem_moran20@hotmail.com]
Gönderildi: 13 Şubat 2016 Cumartesi 11:31
Kime: Memduh BEĞENİRBAŞ
Konu: Anket izni

Sayın Memduh bey,

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde Yüksek lisans yapmaktayım. Türkçeye uyarladığınız Diefendorff ve arkadaşları tarafından geliştirilen Duygusal Emek Ölçeğini yüksek lisans tezimde kullanmak için izninizi istiyorum.

Saygılarımla.

Outlook.com

E-postada ara

Klasörler

Gelen kutusu

Arşiv

Gereksiz

Taslaklar 11

Gönderilmiş

Silinmiş

Yeni klasör

Re: Anket izni

nbasim@baskent.edu.tr (nbasim@baskent.edu.tr) Kişilere ekle 13.02.2016

Kime: cem moran

Ölçeği tabiki kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Prof. Dr. H. Nejat Basım
Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Bağlıca Kampüsü Eskişehir Yolu 20. Km, Etimesgut 06810 ANKARA
Tel: 312-2466666/6645-6646
e-posta: nbasim@gmail.com
e-posta: nbasim@baskent.edu.tr

> Sayın Hamdullah Nejat bey,
>
> Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde Yüksek lisans yapmaktayım. Türkçeye
> uyarladığınız Diefendorff ve arkadaşları tarafından geliştirilen Duygusal
> Emek Ölçeğini yüksek lisans tezimde kullanmak için izninizi istiyorum.

EK-B: Kişisel Anket Formu**Değerli Öğretmen Arkadaşlarım,**

Bu araştırmanın amacı, İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin duygusal emek davranışları ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Anket üç bölüme ayrılmıştır. Anketin birinci bölümünde karşılaştırma yapabilmek amacıyla demografik özelliklere ilişkin bilgilerin yer aldığı sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde duygusal emek davranışlarına yönelik soruların yer aldığı 13 maddelik "Duygusal Emek" ölçeği yer almıştır. Anketin üçüncü bölümünde yaşam doyumu düzeylerini algılamaya yönelik soruların yer aldığı 5 maddelik "Yaşam Doyumu" ölçeği yer almıştır. Bu anketten toplanacak bilgiler Yüksek Lisans tez çalışmasında kullanılacaktır. Bilgiler bilimsel amaç dışında kesinlikle kullanılmayacaktır ve gizli tutulacaktır. Ankete adınızı, soyadınızı belirtecek herhangi bir şey yazmanız gerekmemektedir.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Cem MORAN
cemogretmen20@hotmail.com

Adres: Geyikli İlkokulu

BÖLÜM I**KİŞİSEL BİLGİLER**

Bu bölümdeki sorular çoktan seçmeli olarak düzenlenmiş olup, size uygun olan seçeneğin yanına parantez içerisine (X) işareti koyunuz.

1.Cinsiyetiniz: Erkek (...) Kadın (...)

2.Kıdeminiz:

0-5 yıl (...) 6-10 yıl (...) 11-15 yıl (...) 16-20 yıl (...) 21 ve üstü (...)

3.Branşınız:.....

4.Medeni Haliniz: Evli (...) Bekar (...)

5. Yaşınız:

20-30 (...) 31-40 (...) 41-50 (...) 51 ve üzeri (...)

6. Eğitim durumunuz?

Lise (...) Önlisans (...) Lisans (...) Yüksek Lisans (...) Doktora (...)

7.Çalışılan Okul Türü: İlkokul (....) Ortaokul (.....)

8. Algılanan gelir düzeyi?

Düşük (...) Orta (...) Yüksek (...)

BÖLÜM II

No	Duyusal Emek Anketi	Hiçbir zaman	Çok nadir	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
	Aşağıdaki ifadelerden uygun seçeneği (X) şeklinde işaretleyerek belirtiniz					
1	Öğrencilerle uygun şekilde ilgilenilebilmek için rol yaparım.					
2	Öğrencilerle ilgilenirken iyi hissediyordum rolü yaparım.					
3	Öğrencilerle ilgilenirken bir şov yapar gibi ekstra performans sergilerim.					
4	Mesleğimi yaparken hissetmediğim duyguları hissediyordum gibi davranırım.					
5	Mesleğimin gerektirdiği duyguları sergileyebilmek için sanki bir maske takarım.					
6	Öğrencilerime, gerçek hissettiğim duygulardan farklı duygular sergilerim.					
7	Öğrencilere göstermek zorunda olduğum duyguları gerçekten yaşamaya çalışırım.					
8	Göstermem gereken duyguları gerçekte de hissetmek için çaba harcarım.					
9	Öğrencilere göstermem gereken duyguları hissedebilmek için elimden geleni yaparım.					
10	Öğrencilere sergilemem gereken duyguları içimde de hissedebilmek için yoğun çaba gösteririm.					
11	Öğrencilere sergilediğim duygular samimidir.					
12	Öğrencilere gösterdiğim duygular kendiliğinden ortaya çıkar.					
13	Öğrencilere gösterdiğim duygular o an hissettiklerime aynıdır.					

BÖLÜM III

Yaşam Doyumu Anketi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Aşağıdaki ifadelerden uygun seçeneği (X) şeklinde işaretleyerek belirtiniz					
1 Pek çok açıdan ideallerime yakın bir yaşamım var.					
2 Yaşam koşullarım mükemmeldir.					
3 Yaşamım beni tatmin ediyor.					
4 Şimdiye kadar, yaşamda istediğim önemli şeyleri elde ettim.					
5 Hayatımı bir daha yaşama şansım olsaydı, hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmedim.					

Katılımınızdan dolayı teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Cem MORAN

Doğum Yeri: Denizli

Doğum Tarihi: 04.05.1988

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Pamukkale Üniversitesi - Eğitim Fakültesi - Sınıf Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Yönetimi denetimi

teftişi planlaması ve ekonomisi

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl: Erzurum Şakir İlkokulu: 2009-2011

Erzurum Bayraktar İlkokulu: 2011-2013

Geyikli İlkokulu: 2013-.....

İLETİŞİM

E-posta Adresi: cemmoran20@gmail.com